

Осмејак
једне
Српкињице

(Опшмак:
Приватна својина)

Коло

СПОЈЕНО СА «ДОМОМ И СВЕТОМ»
Недељни илустровани лист

са београдским радио програмом
Број 16 18 Април 1942 Дин. 4

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBE.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Београдска Радио-станица прославља своју годишњицу

Сутра и недељу, 19 априла, Београдска радио-станица прославља свој јубилеј: годину дана рада.

Састављање радио програма тежак је и одговоран посао. Сви стручни сарадници радио-станице на челу с њеним шефом састају се ради договора и изабравања програма који мора да буде занимљив и разноврстан. Најбоља им је награда популарност коју београдска радио станица ужива међу свим европским радио-станицама

(Foto: Kofent)

Мајчино писмо

ПИШЕ: ДАНИЦА ВУЈАЧИЋ

Небо је туробно и сиво. Ситне капи падају непрестано на прну блатњаву земљу. Пролазници погнуће главе, увијени у огртаче. журе некуда улипама. Ветар помамно бесни, као да мумла нешто... Као да грди неког... Људи, склањали му се с пута, а јадне мале стабљике у врту подрхтавају, увијају се и заклањају колико могу под његовим ударцима...

Мала Пина је тужно посматрала све то својим великим лепим очима. Носић је припила уз прозорско окно, а вубима стиснула доњу усну, као да је сваког тренутка хтела да заплаче. Јадно дете. На њеном високом челу утиснута је једна болна прта. Около по соби биле су разбапане играчке које за њу нису имале више

— Од татине писмо, мала моја! Та тица ти пише!... рекао добри старчић, срећан што доноси радосни глас!..

— Од... од... татине! замуцкивала је Пина. Од татине...!

А онда је скоро вриснула:

— Мамаце! Писмо од татине!

Гђа Павловић изишла је журно и узела писмо од ћерчице која је скакутала радосно. Затим су обе ушле у собу и сале за сто, обе узбуђене и радозане. Дрхтавим прстима мајка је отворила писмо.

„Драги моји — читала је гђа Павловић — данас је наша слава, а ми смо тако далеко једно од другог. Али тако је хтела судбина. Чувај ми моју једину Пину, нек буде добра...

дражи. Поглед јој се удаљавао преко кровова и губно се у магли. Њене очи као да су тражиле тамо некога... Наједном, неко zazвони... и она се трже. Прену се... Звона zazвони поновно и она потрча да отвори врата.

— Чика поштар! — кликну, препознавши чичицу у тамносивој униформи.

Он се смешио на девојчицу испод мокре капуљаче, и пружио јој бело писмо с црвеним печатом.

нек слуша своју мајкицу. И ти се чувај и пази. За мене не брину... Ја сам здрав и добро ми је. А Бог ће дати па ћемо се опет видети. Паке-те сам примио... све је у реду... Увек мисли на вас и много вас воли ваш — татина“.

Док је гђа Павловић читала писмо, мала Пина је гледала час у слова час у мајчине ушакане очи, час у крупне сузе што су почеле да теку једна по једна. Гледала је тако неко

Без оца

*Иза непрегледних равница и река,
Иза брежуљака, високих планина,
Отишао отац. Оставио сина
Да тугује за њим, да га жељно чека.*

*Дете родитеља неизмерно воли,
И без њега јадно, чами, вене, пати
И свакога дана Свевишњег моли
Да му драгог тата што пре кући врати.*

*Свако јутро мали небу очи дигне,
Прекрштених руку молитвицу чита.
Крупним и паметним оком к'o да пита:
„Хоће л', Бога, данас тата да нам стигне?“*

*И у позне часе мркле, неме ноћи
Када густи тмина цео град обсије,
Малишан се били и из слабих грлиди
Отима се уздах „Кад ће тата доћи?“
И низ образ бледи горке сузе лије...*

време зачуђено, а онда је лагано узела за руку.

— Мајчице, зашто плачеш? Зар тати тамо није добро?

— Добро је, сине.

— Па зашто онда плачеш?

— Радујем се, рече она бришући сузе и поче да љуби своју ћерчицу по коси.

Једно време обе су ћутале загрљене. Тада девојчица изненада упита:

— Је ли, мамаце, да ли је тата много далеко?

— Јесте, сине, врло је далеко. А зашто питаш?

— Знаш, мамаце, мислила сам како би било лепо да нас две одемо до њега.

— Не можемо, сине. Али тата ће доћи. Он ће сигурно доћи, јер ми то желимо, јер се увек зато Богу молимо.

И још су дуго седеле и разговарале о тати. А онда је мала Пина узе-

ла татинo писмо и полагао се искрала у своју собицу. Када је затворила врата и видела да је сама у соби, стала је пред икону и држећи татинo писмо на прсима, почела је да шапуће молитву којој је мајка научила:

— Драги Богу, дај да татина мој буде здрав и да се мамини и мени скоро врати... Да будемо опет сви заједно и да будемо весели и здрави... Драги Богу, ја слушам своју маминицу и добра сам. Нека се тата ништа не брине...

Док је мала Пина клекла пред иконом, мајка је неопажено ушла у собу и кад је чула молитву мале Пине, пришла јој је тихо и клекнула крај ње гушећи се у сузама. Нежно је загрлила и привукла себи. Обе су плакале, у том чврстом загрљају, док је међу њима двома лежало татинo писмо...

Другарица из канцеларије

ПИШЕ: ЖИВАН ПЕТРОВИЋ

Дошао је из крајева где се последњи оградни масивних и шумовитих планина сливају у равницу благо и неосетно. Млад, природан, без трунке извештачености, плавих очију као што је плаво небо његовог краја Дошао у варош да буде чиновник, да нађе оно што људи зову срећа.

И, ушао у вечито мрачну и болесну канцеларију првипут, зачуђен како људи могу издржати тако без сунца, без ваздуха, без оне лепе природе.

Дали му посао и он радио. Брзо, с вољом желећи да покаже да и он зна, да може и да хоће да ради. Заузет послом није ни приметио да га два лепа ока једне плаве жене гледају дуго. Гледају као да хоће да у сваком његовом покрету открију његову душу, да пронађу ону природност и лепоту која је блистала у његовим учима. Одговарао је на питања увек брзо, скоро рефлексно, и није ни slutно колико се те очи дивиле сваком његовом одговору. Постали су добри, канцелариски пријатељи, без оног осећаја мушкарца и жене, жељни само разговора, да један другом погледају у очи, да се један другом срдечно насмеју, и да се један другом потуже. Дани су пролазили и они су били све потребнији један другом. Радно време им је увек било драго јер су онда били заједно. Поред ње је заволео канцеларију, град, ради ње је скоро заборавио своју реку, своје планине и цео свој крај... Све ради ње — другарице из канцеларије...

да се одмори а он, шалећи се, понудио да је понесе, догодило се оно што нису могла желети.

Подигао је на руке као дете и по-нео, осетно је њено врело тело, глава му се сасвим замутила, а када се њене руке склопиле око његовог врата и две вреле и сочне усне ушле се у његове, спустио је на траву и љубио до изнемотлости...

Јлише је почело лако да шушти терано јутарњим ветром, негде је зацвркулала птица, издалека, зашкриптала кола, и они се пробудили, осветили. Он је био срећан, велики као сам Бог, а она, скрхана, плакала је тихо и болно за промашеном срећом...

Прошло је неколико дана а она се није појавила у канцеларији. Он је

тражио, лутао, али је све било узалуд. Једнога дана добио је писмо.

„Драги мој, колико те волим најбоље ће ти потврдити овај мој поступак. Ти си млад, пред тобом је будућност и ја ти је несмем закловити. Зато се удајем. Удајем се за једног богаташа јер хоћу себе да обезбедим да не морам мислити и на то. Хоћу да имам времена да мислим увек и само на тебе.

Не тражи ме јер, иако ме нађеш нећу ти се вратити.

Буди много срећан, Марија“.

Био је луд. Осећао је да је с њом изгубио све. Није га добро упознала, није знала да је он био цео њен, да је она сва била у њему и да не може без ње. Људи његовог краја воле само једном. Две велике сузе склизнуле су низ његово лице као последње лепо и добро што је још могао дати...

Опиао се сваког дана, опиао се толико да је једва одлазио до стана, падао на постељу и спавао као мртав. Отишла будућност, отишле студије, отишло све с плавом женом, да се никад више не врати...

А негде далеко тамо у Бачкој, плава жена улата за богаташа оплакивала је своју судбину.

Наши у заробљенишћу

Лево — Дани у заробљенишћу су дуги. Заробљеници који се разумеју и столарски посао могу да се занимају столарским радовима у нарочитој радионици.

(Fotos: V. Peters)

Зима је била тешка. Немачка управа се постарала да се бараче добро греју. За сваки пећ следије једна велика канта угља, свакога дана.

спорт или да ради што друго. Али ако осећа потребу за кретањем и физичким радом може да се добровољно уосли и овде. Поготову, ако су места у библиотеци, здравственој станици, у логорском позоришту и у логорској пошти, сва заузета. Радионица је, као и све остале побројане установе, самоуправна јединица логора.

Поред столарске радионице налази се још једна велика радионица. У њој заробљеници, већином официри, израђују дивне тепихе и ћилимове. Нарочито се гаји старосрбијанска уметност. Ћилимарски радови најлаже признање не само код осталих заробљеника који њима украшавају своје станове него и код Немаца који их купују.

У једном углу велике просторије стоје велики ступови пуни дечјих играчака. Оближња варош Нирнберг на светском је гласу због својих играчака. У Нирнбергу има велики број фабрика које израђују само дечје играчке. Сада те фабрике шаљу масу недовршених играчака у логоре да се тамо обоје и доврше. Посао лак и занимљив, јер у сваком човеку живи дете; сваки од нас воли да застане пред дечјим базаром да погледа играчке. Зато није чудо што у овом одељењу има највећи број добровољаца, који прекрађују време овим послом. А не треба нарочито ни истицати да им тај рад поред заробљеничке плате доноси и један узгредни приход.

Поред радионица налази се стовариште угља. Сада је оно, међутим, допском топлијих дана изгубило много од своје вредности. Зимом је оно било центар пажње. Треба нагласити да зимус нико у логору није страдао од хладно-

ће. Свакога дана у стоваришту издавао се угљ у потребној количини. За сваку пећ била је одређена извесна количина угља и она се издавала беспрекорно тачно. Из сваке собе долазило је по неколико заробљеника који су угљ односили у великим кантама, а то им је уједно била и зимска шетња...

В. ПЕТЕРС

IV

Преко пута барака у којима живе заробљеници налази се низ других барака. Широка алеја дели једне од других. из бараче бр. 16, пред којом лежи наслагана гомила дасака, чује се оштар звук тестере. Врата на барачи широм су отворена и зраци топлот пролећњег сунца осветљавају целу просторију. То је столарска радионица.

Заробљени официри, по правилу и пропису не мора да раде. Заробљени официр ако хоће може цео дан да чита, пише, да упражњава који жели

Лево, доле — Заробљеници могу да прекрађују време и аматерским радовима. На пример: довршавањем играчака. Рад је лак, интересантан и за официре добровољаца.

Десно, доле — Угљ који следије, дежирци разносе по баракама

М. Клаунови

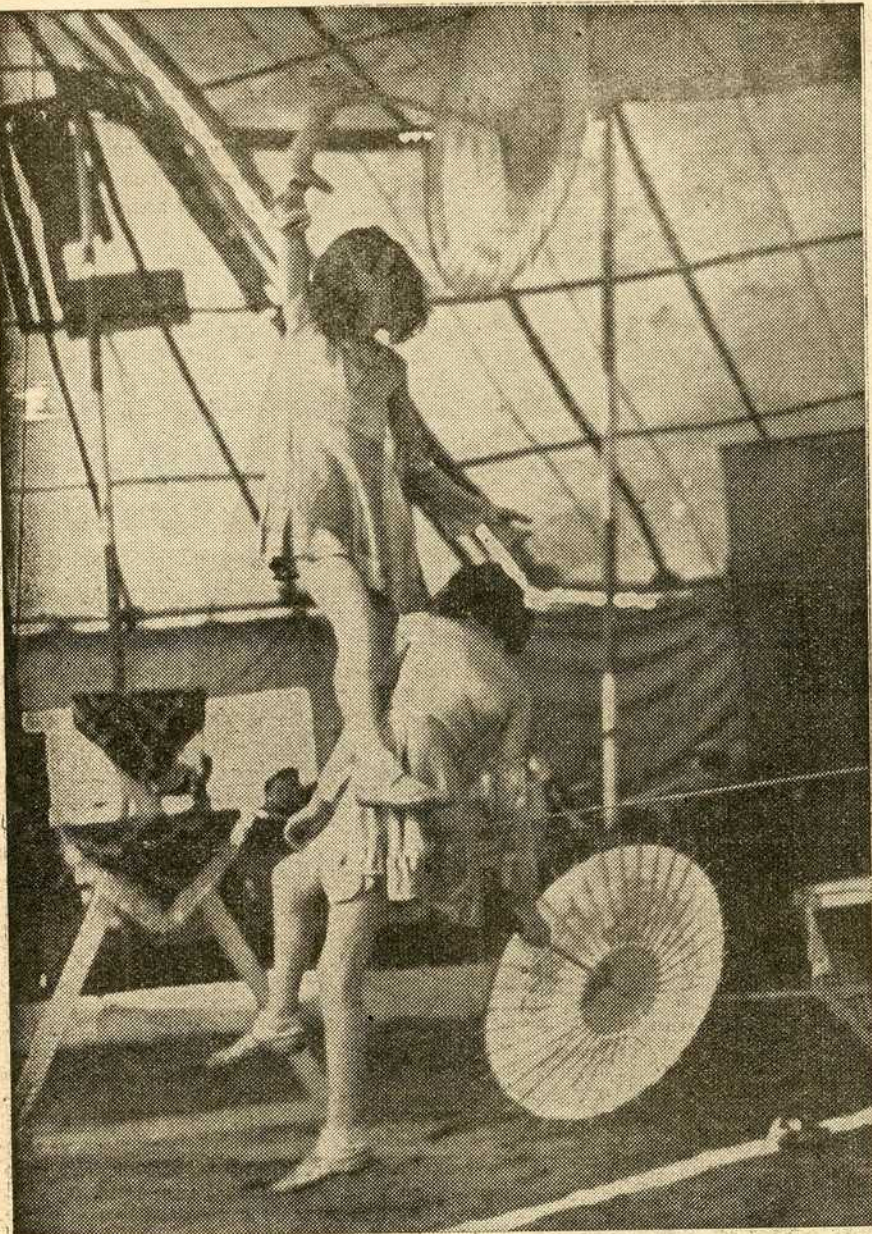
Колико пута сте се грохотом смејали малим наказним клаунима под циркуском шатром... Колико сте се само пута одушевљавали овим гротескно напминканим људима, у најнемогућнијим одорама, с вечитим цилиндром на глави и периком у којој по правилу нема ни једне власи... Ти незаборавни смешни ликови људи, званично највеселијих на свету, увек су вам остајали у сећању...

С језом сте посматрали вратоломне акробације и смртоносне скокове на трапезу што се високо делуја под шатром, дах вам је застајао у тренутку кад би се неко витко тело сумовратило у шарени, занемели понов, скамењен од ужаса — да се у последњем тренутку ухвати руком за неко уже... Пљескали сте људима под циркуском шатром, од срца им се смејали, награђивали их бурним аплаузом када би се скромно, после завршене тачке, повукли иза првене завесе у дну арене, с ведрим осмехом на уснама... Нисте можда ни помишљали да је човек излагао живот

вот пун патње и јада, страдања и болови, и поред све неједноликости, поред свих оних дражи што одушевљавају неизживљене природе дечака из школске клупе, жељних пустоштина, свакодневних промена и новог, увек новог, и маме их плавичастим даљинама...

Тешко би вам то и пошло за руком. Јер, можда никако не бисте могли да схватите како је неки убоги клаун до изнемоглости засмејавао публику док му је брат, исто тако клаун, кога је публика узалуд очекивала да се појави, умирао у гардероби од туберкулозе, смешно напминкан, уста искривљених у последњем ропшу...

Под сурим, покислим шатрама вечито се понавља стара трагедија, незаборављена легенда о комедијашу Канију који је певао и смејао се док му се срце кидало од бола...

ЧЕЛНО А. ЗЕМЛЕ

смртној опасности за ваших двадесетак динара...

Заиста, да ли сте икад покушали да бар за тренутак завиристе, не из неке празне радозналости, иза оних шарених крпа, у интиман живот тих вечитих луталица? Да ли сте покушали да замислите тај живот који нећете видети у циркуској арени, жи-

„Краљ ваздуха“ показао нам је своје челичне вилице.

— Добро погледајте... Но, шта, горње зубе сам потпуно изгубио. Мало смешно, зар не?

Пре неколико минута човек је био високо под шатром, изводио вратоломне продукције од којих се гледаоцима коса дизала на глави. Леблео је у ваздуху, хитро се пребацивао с трапеза на лествице од конопца, држао се зубима за уже којим су га подигли у вис... И сад је ту, доле, ознојен и уморан. И прича:

— Било је то једне вечери, за време неке претставе у самом почетку моје каријере под циркуском шатром. Изводио сам своју омиљену тачку на

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ'...

трапезу с једном девојком о којој се, нажалост, као артисткињи, не бих умео најласкавије да изразим... Били смо већ у ваздуху. Стотине људи пратили су сваки наш покрет с напрегнутом пажњом. Пребацио сам поге преко доње вертикалне стране трапеза, а зубима се ухватио за једно уже начинивши на тај начин „мост“. Девојка је имала да ме ухвати око паса и да се опусти...

„Краљ ваздуха“ је застао. Прекинуо причање. Готово с неверицом опицао је оно неколико зуба што му је остало у горњој вилицы, али којима се још служи држећи се за уже приликом извођења својих вратоломија на вртоглавој висини.

— Девојка је била тешка и врло неспретна. Већ од раније сам страховао у извођењу ове тачке да се не догоди несрећа... Одједном, баш у тренутку кад се девојка опустила обухвативши ме око паса, осетио сам како ми вилицу стеже снажан бол. Уста су ми била пуна крви... Срце ми је први пут залупало од страха. Знао сам да ако случајно испустим уже које сам држао у зубима, девојка ће се сурвати у дубину која је живо зјапила под нама и остати на месту мртва... С последњом, патчовечанском снагом стегао сам ипак уже зубима... Али, све више сам малаксавао. Пролазили су бескрајни тренуци. Читава вечност. Имао сам утисак да је већ све свршено и помирен са судбином, очекивао сам смрт мале артисткиње. Смрт херојску, на арени, какву само може да пожели један артист... Али, за коју бих можда ја био крив. — Свест ми се већ мутила.

Као да поново преживљава страшне тренутке, човек је превукао руком преко чела.

— Али ипак је све било добро. Био сам насмејан кад сам се доле, поклопио публици по завршетку тачке. А нико од тих људи није ни слутио да сам целе те ноћи пљувачо крв. Неколико зуба испало ми је из вилицы. Један људски живот висио је о концу. Ти људи, који су ми одушевљено пљескали нису ни сањали да су лако могли да буду сведоци једне ужасне трагедије...

„Човек са гвозденим зубима“, доброћудан и насмејан, био би у стању да само за вашу љубав за тили час прегризе неку дебелу жицу. Причао нам је како је у школској клупи сањарио о пустоловном циркуском животу, чије наличје, наравно, тада није могао ни да наслути. Једног дана побегао је од родитеља у шареним

путујућим колима. Причао нам је о безбројним трагедијама које је видео за свог живота под сурим циркуским шатрама, о људима који су десет година припремали неку тачку и умирали још пре но што би је показали публици. Причао нам је о свему ономе што нећете никада видети на арени и што вас ни у ком случају не би насмејало...

*

— Ја сам и дресер лавова — каже нам клаун Пони. — Радио сам дуго са дивљим животињама. Лавове ћемо ускоро и овде показати. Али можете мислити како се осећам, и како ће ми бити на првој проби, кад вам кажем да се моји лавови већ две године нису појављивали у арени... На прву пробу можете и ви доћи. Биће весело...

— Најлепше хвала! — покушали смо да учтиво благодаримо на тој љубазној предусретљивости.

Пони је први клаун. Сваког дана засмејава публику у циркусу на Ташмајдану, са другим клауном Фунцијем.

— Дабоме — каже он — Али, да ли меће ко уопште пита да ли ми је

до смејања кад се појавим у арени? Да ли некога уопште занима како ми је понекад у души?

Климноу је суморно главом.

— Хтели не хтели, ми, клауни по милости Божјој, морамо да будемо насмејани...

И наставио с горчином у гласу:

— Људи долазе, плате, смеју се и оду. Никогта се, сем нас, не тиче да ли ће једне ноћи наићи олуја, за десетак минута однети шатру, као што нам се једном у Београду и десило, и оставити толике народине без хлеба... Нико нас неће питати зашто сваки час погледамо у натмурено небо и страхујемо и од најслабијег ветра, који се за тили час може претворити у вихор...

Клауну се шминка око уста већ отапала од зноја. Био је суморан.

— Вечито је то тако било под нашом шатром, под којом смо се рађали, борили се за комад хлеба, и умирали. И смејали се и кад нам је срце крварило...

Из старог клауна Понија говорио је легендарни Канио, човек који је први исвао: „Смеј се, Бајато“

П. Поповић

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

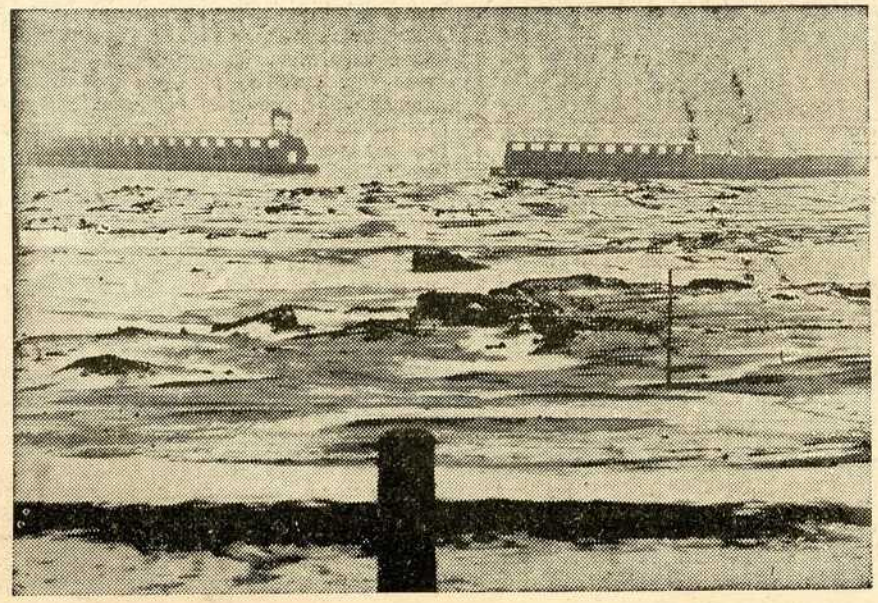

Дње

Лево:
Приликом напредовања Немца у Украјини у току прошлога лета и јесени, Совјети су бацили у ваздух брану највеће хидроцентрале у Европи Дњепростроја. Том приликом погинуло је преко 3000 совјетских војника и сељака-избеглица који су се ту затекли на самој брани или у њеној близини. На брани је тиме начињена бреша, пукотина широка 175 метара кроз коју је прокуљала маса воде велике реке. Немци, чим су очистили Украјину од болшевика, одмах су приступили оправци хидроцентрале. Наша серија слика приказује радове на обнови, које изводи организација Тот. За материјал су се побринуле велике немачке грађевинске и електричне фирме.

(Fotos: Beigrader Bildagentur)

Доле — Залеђена река пред пробијеном браном. Око острва које се налази пред самом браном нагомилале се ледене сапте.

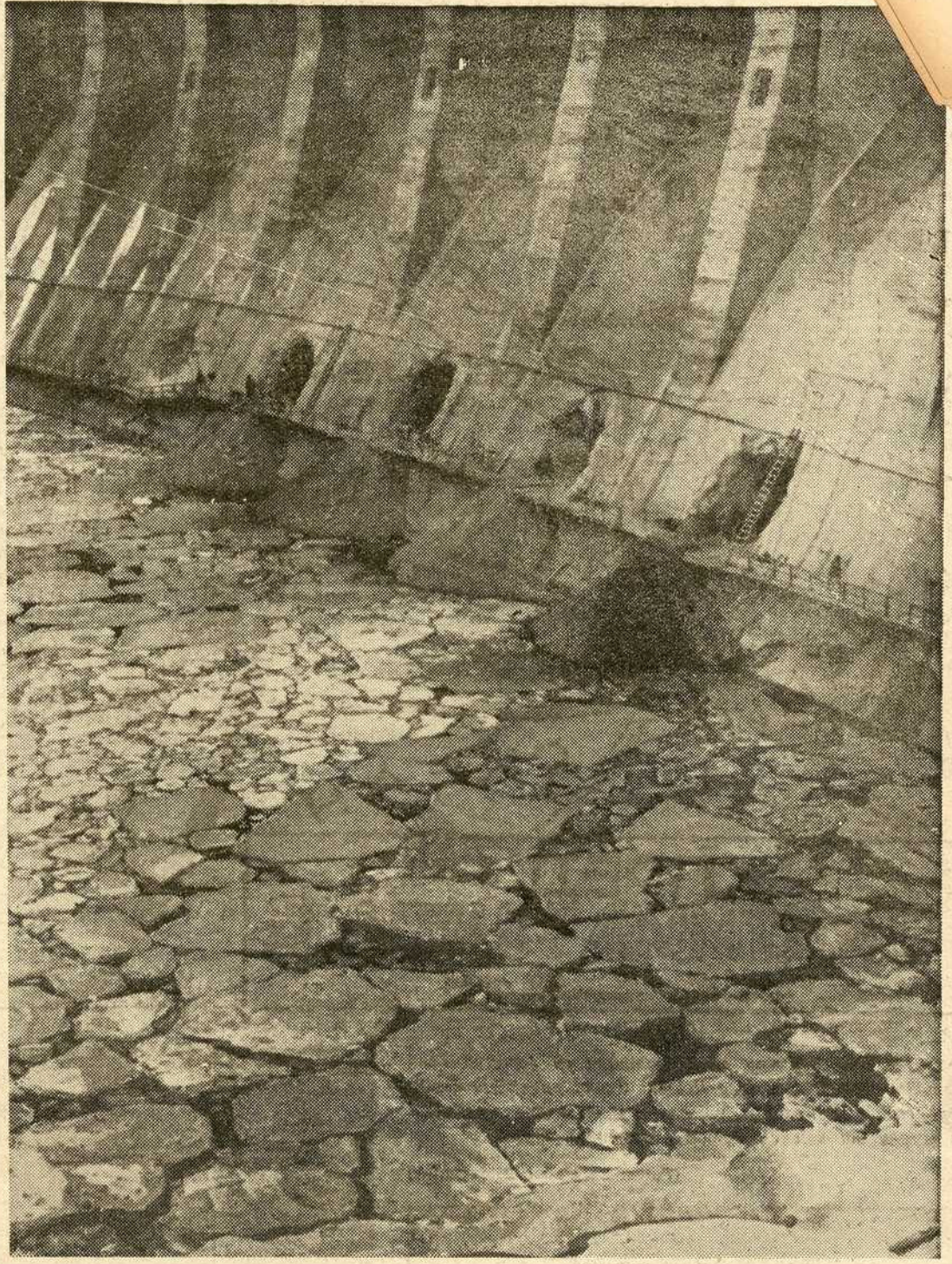
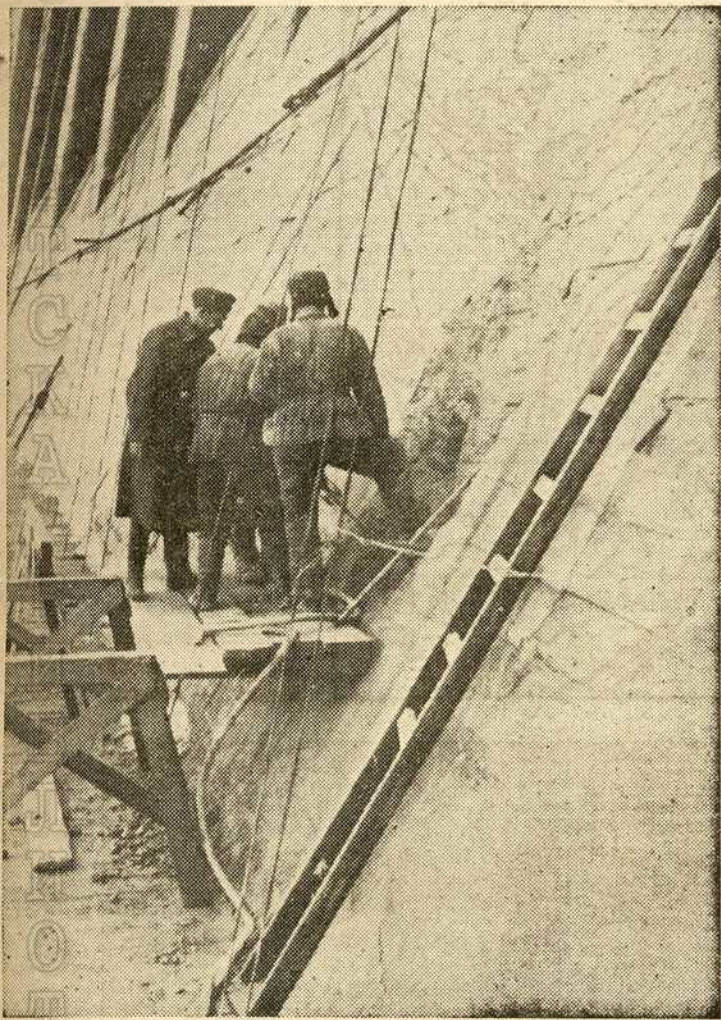

Горе — Велика бреша на бетонској брани Дњепростроја. Запепушени таласи Дњепра куљају кроз брешу.

У
Н
И
В
Е
Р
С
И
Т
Е
Т
Б
Е
О
Г
Р
А
Д

Тросице

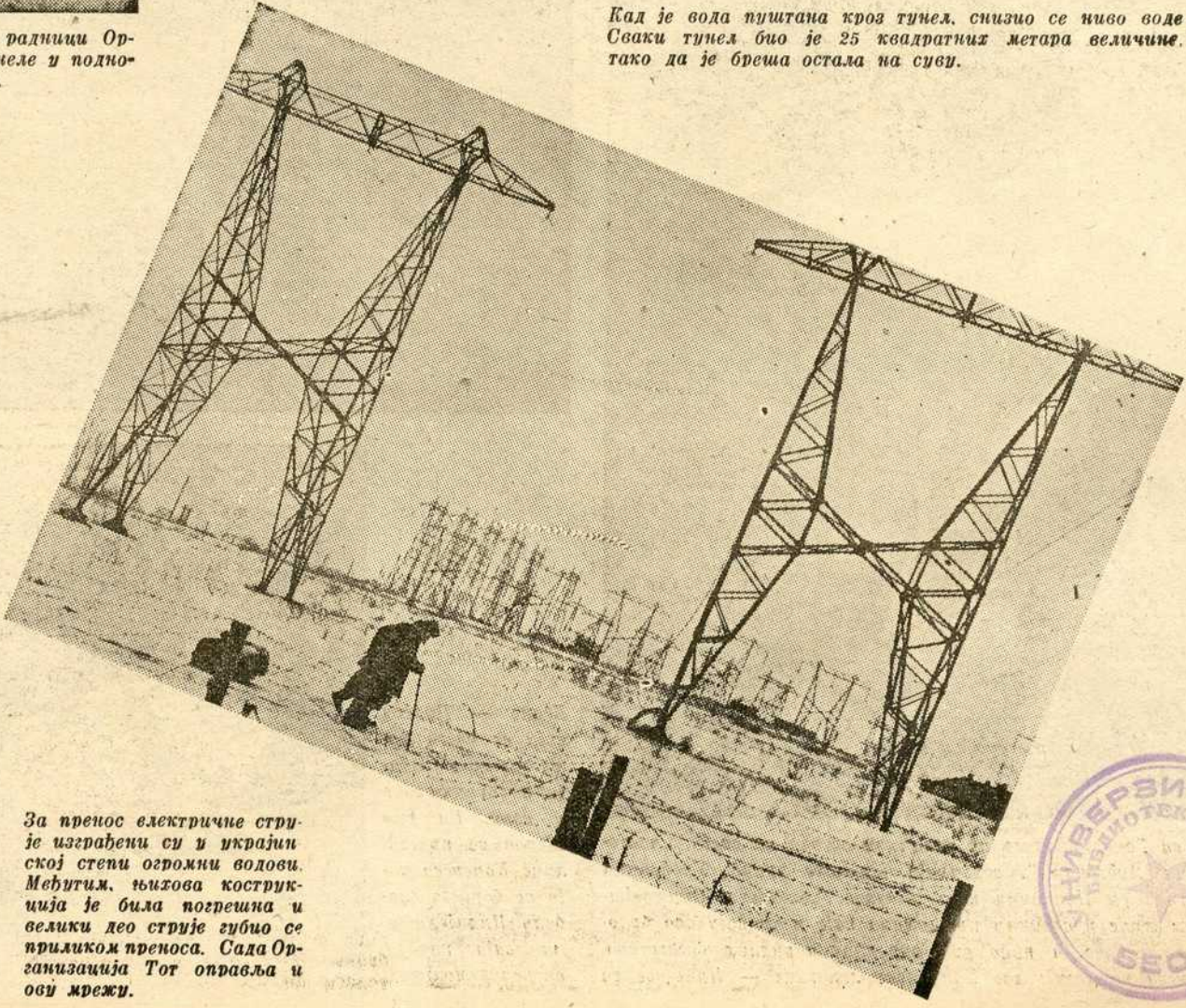

Да би могли да раде на оштећеном месту, радници Организације Тот морали су прво да избуше тунеле у подножју бране кроз које ће се пустити ток реке.

Кад је вода пуштана кроз тунел, снизио се ниво воде. Сваки тунел био је 25 квадратних метара величине, тако да је бреша остала на суву.

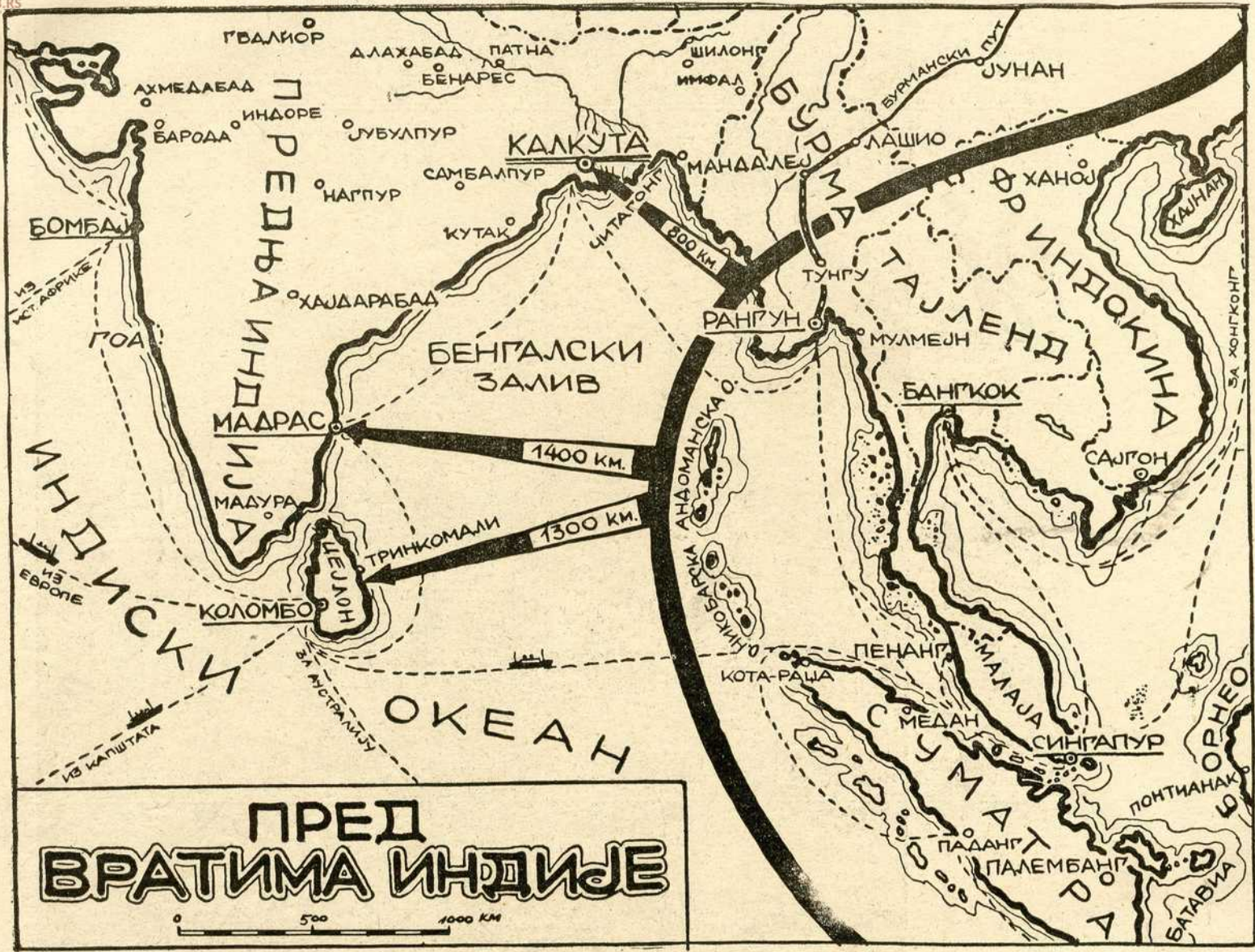

Жене-инжењери и цртачи израдили су планове за оправку велике бране, који су бољшевици разорили у ноћи између 18 и 19 августа прошле године.

За пренос електричне струје изграђени су у крајинској стени огромни водови. Међутим, њихова конструкција је била погрешна и велики део струје губио се приликом преноса. Сада Организација Тот оправља и ову мрежу.

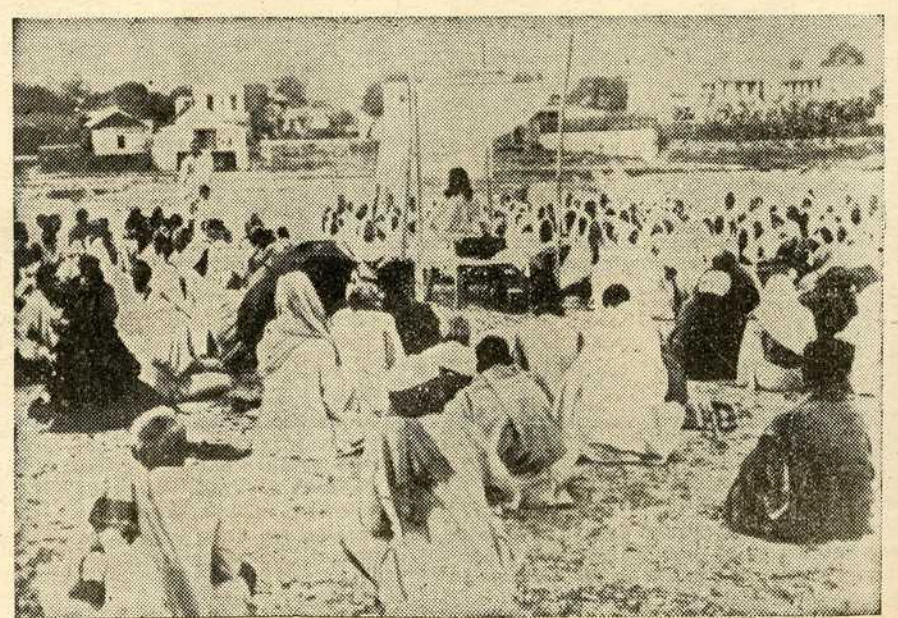
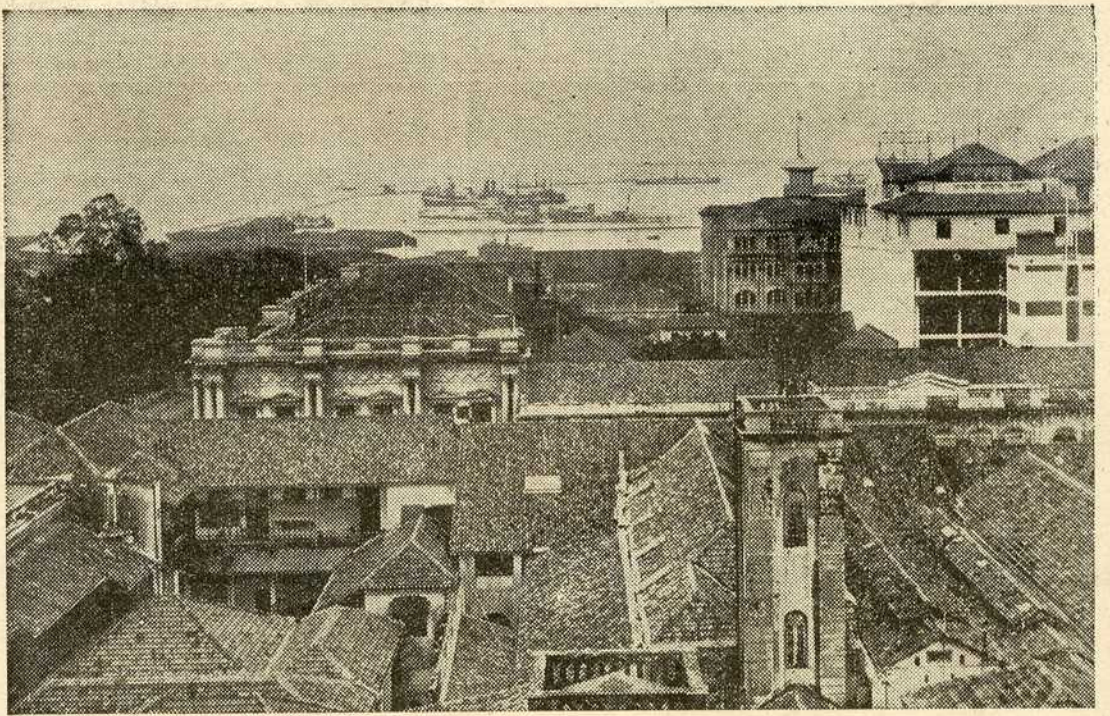
Лево — Мапа која врло јасно приказује колико су Јапанци угрозили „бисер енглеских посела“ — Индију.

Десно — Пре десетину дана извршили су Јапанци први ваздушни напад на острво Цејлон. Слика приказује варош и пристаниште Коломба, најважнијег енглеског упоришта на острву, на које су Јапанци извршили напад.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Нова Гвинеја, друго по величини острво на свету. „мостобран Аустралије“, заузимају јапанске трупе. Урођеници острва су Папуанци који помажу Јапанцима. Они већином живе у великим прашумама које покривају ово брдовито острво, а пуне су природних и рудних богатстава. Слика приказује две Папуанске лепотице — Црикџе са Нове Гвинеје.

Десно — Призор који се често може видети у Индији: политички збор у сели. На тим зборовима присталице Конгреса који се боре за слободу Индије објашњавају народима актуелне политичке догађаје.

Из КОСОВСКИХ БОЖУРА

ОД Д. Ј. ФИЛИПОВИЋА

Кнежева вечера

Тешки панцир на грудима приште,
Јаукнуше од челика жице,
Кад Обилић, огњен змај, устаде.
Страх к'о помор на сва срца паде.
Врисну сабља гласом посмртнице.

Занија се... Шум се глухи зачу.
Смрт то у ноћ побеже од страха.
А кад туга са лица му мину,
Из ока му модар пламен сину
И к'о бура реч затутња плаха...

Стаде. Све је мирно и немо,
Буктиња се само пламен вије,
И слутње се у душама гусну.
И чује се к'о јецање у сну
— Југ то плаче за сабљом Србије.

Пехар попи, окрете се диван
И изађе... За њим побре миле.
Ветар пољем фијукну па стаде...
Једна звезда са небеса паде.
Ноћ... Над гором магле замаглиле...

Мртви Југовићи

Девет леже посечених крина,
Девет брата, девет добрих сина,
Часна деца старца Југ Богдана.
Небом гори тужна воштаница,
Облак пада вечна плаштаница,
Студ се спушта мученичког сана.

А к'о ветром сринути са гора,
Поломљени к'о борје до бора,
Око њих су скрхани алаји.
Три језера крвава их деле
И три брда — поломљене стреле.
Штит до штита стравним пољем
сјаји.

А Југ мртав у сред мртвих нада...
Седа пала по грудима брада,
К'о смет снега по јеловој грани.
Мртав старац мртве руке шири,
Још се Богдан са смрћу не мири
— Мртав отац мртву децу брани...

Косовка Девојка

Леша к'о сан Равијојле Више,
Чедна као звезда са истока.
Бледа к'о вез покрова од свиле,
Сетна као мирис босиока,
С венцем туге испод три увојка
— Пољем ходи Косовка девојка.

Кондир носи и прелива мртве,
Тражи млада заручника свога.
Сузом кваси по Косову жртве,
Сваког жали као рођенога.
Ветар душе, сахне крви врело.
Црна земља почиње опело...

Клекну млада... Плину месечина...
Са Голеча чудни сјај се осу.
Прах завеја посмртничких чина.
Бледи месец целива јој косу.
И те ноћи, на Лабу крај моста,
Тужна врба света сеја поста...

(Онимак: А. Симић)

СВЕТЕ МОШТИ У БЕОГРАДУ

У уторак, 14 ов. месеца пренесене су у престони град, свете мошти српских народних великана и светитеља Цара Лазара и Цара Уроша... (с њиховим и мошти војводе Стевана Стиљановића).

Прихваћене од свештенства Српске православне цркве побожно, и с пијететом пренесене у Саборну цркву где су на уласку у Београд, свете мошти су дочекане тихо, дубоко постављене пред олтар...

Сутрадан, у среду, у пет часова поподне извршено је богослужење у спомен српских светитеља, у присуству целе Српске владе, званичних претставника Српске патријаршије и званичних претставника српске власти...

(Fotos: Europa Sonderdienst E. S.)

Годе — Кептен-герл при свакодневној вежи на позорници. Герле се труде да одрже гинкост.

Кептен-герл

Терм

Десно — Балетска група изводи тачки са трчањем на киглама. За то је потребно много самодисциплине и владања својим телом.

Десно — На овом костиму се покеарио затварач. Кептен-герл бозо поправаља квар.

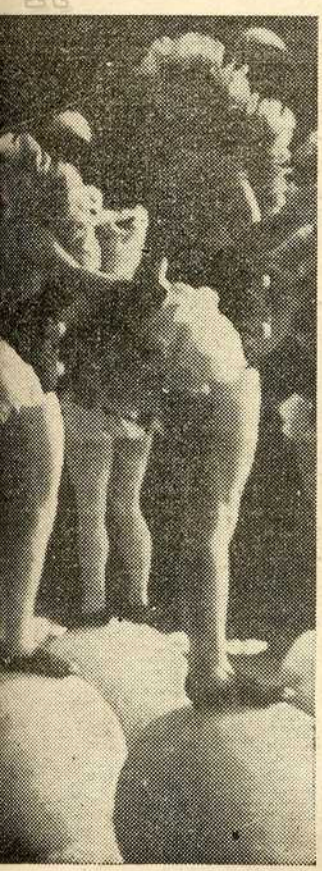

У
Н
И
В
Е
Р
С
К
И
Л
И
Б
Р
А
Н
О
Р
Е
П
У
Б
Л
И
К
А

Лево — Шминкање и дотеривање мора хитро да се сврши, јер врло често остаје до изласка заједно са свим припремама и уједно и паковањем пртљага само пола сата времена. Нарочито кад разни аутомобилски кварови и непредвиђене сметње производеју закашњење.

Лево — Иза кулиса се још хитро поправљају ризици бидермајеркостима.

Доле — Расположење овог уметничког „света“ за време дугих путовања на турнејама врло је различито. Обесна разиграност често замењује „тмурно“ расположење, нарочито кад се догоди — а то се скоро увек дешава: да се „Пе“ и „Пушачи“ почињу за кике. Зачкољице зато увече већ поште више не постоје, јер онда су све као један човек. Али се једна ствар стално понавља: „Томи се умотава у своје топло крзно и „свага резерву“ спавања, док Герги, најмлађа непрекидно нешто жваће.

И балетска трупа мора себи радом да извојује успех. А сваку од тих трупа герла води једна од првих девојака, коју називају кептен: то је кептен-герл.

Таква једна герла има многобројне дужности. Обично почиње да игра врло млада, често још као дете као и све остале. У то време је само једна од многих. И постепено постаје прва герла у трупи. Тада већ врло ретко сама наступа; већином ради на припремању тачака и иза кулиса. Ако неко недостаје, ускаче она. Увек мора да је у стању да замени сваку од својих колегиница. Она спрема игре с целом трупом, вежба, помаже режисеру и лиферанткињи костима, као и пртачу одређеном за костиме својим саветима. Увек је ту када се герле облаче, саветује се са балет-мајстором и капелником при избору музике. Поред тога води рачуна о томе да свака група и свака герла појединачно излазе на време на позорницу. Кептен-герл је „претпостављени“ свима својим колегиницама, али је исто тако и верни заштитник и чувар свих својих другарина. Свака од њих долази са својим бригама и жељама њој. Она живи за њих и води рачуна о њима. И на турнејама је она на челу осталих и ту још више избија на површину њен рад за трупу.

Најлепша награда за сваку такву кептен-герл је природно добро успела претстава. Успех трупе је тада и њен успех. Изливима благодарности доказују девојке после сваке претставе своју верност „својој“ кептен-герли. Јер оне знају да њен рад и управа обезбеђују сваки такав успех.

ГОС'Н ГАВРИНО Страдания

Спочетка, госпа Зага ништа није сумњала. А, како и да сумња кад би се г. Гавра још у пола осам увече стрпао у кревет и (тако се бар њој чинило) заспао сном праведника. Била се поново родила и благосиљала је све полициске сате целог света, оглашујући их као најрадикалније сретство против пијанства.

Уствари госпа Зага није ни слутила да је то њено благосиљање потпуно неосновано, јер ево шта се догађало:

Чим би госпа Зага заспала, гос'н Гавра би се, као по команди будио, и наврат напос облачно би се и снлазио полако код комшије у подрум на своју редовну порцију... Изјутра, пошто се госпа Зага увек прва будила, и кретила би се и чутила како то њен Гавра спава као топ, кад леже такорећи с кокошката, још у први сумрак...

И ко зна колико би гос'н Гавра терао то своје да се госпа Зага није отвориле очи... И, замислите, шта јој отворило очи? Ципеле! Ноу г. Гаврине ципеле с дрвеним ђоном...

После рата на г. Гавриним ногама затекле се једне једине плитке ципеле И, трајале те ципеле, трајале док се једнога дана нису распале. И, као што то обично бива, распале се кад им време није, односно баш некако после оног наређења Централе за коју по којем је привремено забрањено прављење нове обуће...

И, дозволићете да један дугогодишњи архивар неће тек моћи да иде у канцеларију у ципелама чији су ђунови чарапе. Због тога је настала потеря за неким паром обуће за гос'н Гавру, макар „испод руке“. Али, ништа нису могли да нађу. И док су они трагали гос'н Гаврине ципеле сасвим биле отказале послушност тако да је већ четири узастопна дана изостао чак о дужности...

Петог дана госпа Зага му рече:
— Слушај, матори, мораћеш да метнеш дрвене ђонове!

— Какве дрвене ђонове?

— Такве лепе. Кад нема друге... Ти што ниси водно рачуна на на време да направши ципеле...

— Па, добро, како ћу да се крећем с дрвеним ђоновима?

— Лепо. Научићеш... Човек се учи док је жив...

— Па, јес' што кажеш, учи се...

И гос'н Гавра се поновио... ако уопште то може да се каже за дрвене ципеле.

Мучио се г. Гавра као нико његов и никако да научи да иде у тим ципелама. Све је нешто набадао, али пужда закон мења... Опет је почео да одлази у канцеларију. Клопао улицама и по ходницима надлештва и стално се из вињавао колегама:

— О брате све више сам себи личим на млекадишког коња!

Најзад се привикнуо. Није више чак обраћао пажњу на оно лупање дрвених ђонова... И баш то што није обраћао пажњу и отворило је очи госпа Заги...

Једне ноћи опет, као обично гос'н Гавра се искрао из кревета и сншао у подрумче, до комшије, на гутљај-два! Кад се враћао он скинуо ципеле пред вратима свог стана и ушао у чарапама. Ушао полако, али тек што је крочио у брачну собу запањно се. Затекла госпа Зага иза врата. Стојала и с рукама на „Ф“ само севала очимама...

Још више је био згранут зато што је у чарапама и изишао из стана, па тек на степеницама, да не зебе, навукао ципеле, а вратио се исто тако у чарапама... Није ни слутио да га издали дрвени ђонови још на степеницама.

Ништа му није рекла госпа Зага, доли толико само:

— Свршио се рат или не свршио, тек нећеш мајци више понети кокне ципеле...

И, прва жртва дрвених ципела, не искрада се више из стана и не пије више...
М. Дим.

Грех на душу сваком оном ко помисли да је г. Гавра удесно да узме стан (са својом лепшом подовином, госпа Загом) у истој кући у којој је био смештен и један подрум вина. Истина, подрум вина се био уселио у ту кућу пре гос'н Гавре, али кад је гос'н Гавра тражио стан ни напамет му није пало да заврује и истражује ко су све кирајници у кући. Било му главно да се једанпут скраси, после толиког тумарања и лутања, потери за станом...

Додуше, гос'н Гавра је од свих људских слабости имао једну. Једну једину, и то што је волео, добру капљицу, или „добар гутљај“. Уосталом то није било ни чудо за њега, дугогодишњег архивског чиновника који је из дана у дан, од ране такорећи младости, па до позне јесени његовог живота, гутао прашицу из фасцикла, и вечно се борио са оним: „У вези с актом од тога и тога“, или с оним другим: „Пов. број, тај и тај“... Једноличан посао, никаква промена, чак и госпа Зага увек иста, све то учинило је да гос'н Гавра, пре времена потпуно изгуби сваки смисао за неком ведрином и добрим расположењем... И, као што рекох, није онда никакво чудо што је волео „добар гутљај“.

Волео је гос'н Гавра чашицу доброг вина него не знам шта! И ту своју љубав према вину показивао је у свакој прилици. По себи се разуму да је госпа Зага ту његову слабост прогласила за порок, а г. Гавру просто напросто за — испичугуру! (нако грешник никада није прекорачио своју порцију од три пута по два деци вина!).

Због таквог нераумевања госпа Загиног, грешни г. Гавра је морао многе и многе тешкоће да савлада. Годинама је кварно кучни часовник, годинама је свлачио ципеле још на степеницама и улазио на прстима у чарапама у брачну собу, само да не би госпа Зага опазила да је опет дошао докпаи. Годинама је чак измишљао прековремени рад, седнице у архиви и сличне разлоге како би оправдао своје изостанке, односно своје долажење кући у ситне сате...

Госпа Зага је са своје стране чинила опет све да га одлучи од пића, али јој ништа није пошло за руком. Кувала му чак и неке травке, ушивала му у плофијанку неке амалије, ишла да га уврачају. *

ништа опет. Најзад га приморала оно пре рата да прима нијекције против пијанства, па ни то није помогло. Чак, напротив, после треће нијекције гос'н Гавра повисно порцију пића...

После рата огрејало је сунце кад оно изиђе наредба о полициском часу. Али и то било кратког века. Управо догле док г. Гавра није ухватно везу с подрумом вина у кући у којој је становао.

СВАКИДАШЊА СЛИКА С ЈОБАНОВЕ ПИЈАЦЕ: „Берза посиља с фелером“. Тањир, шерпе, лопци, шољине и шоље, тацне — све је то артикл те „Берзе“. Роба је у већини случајева распарена, али зар то ништо мари...? Купаци има увек доста.

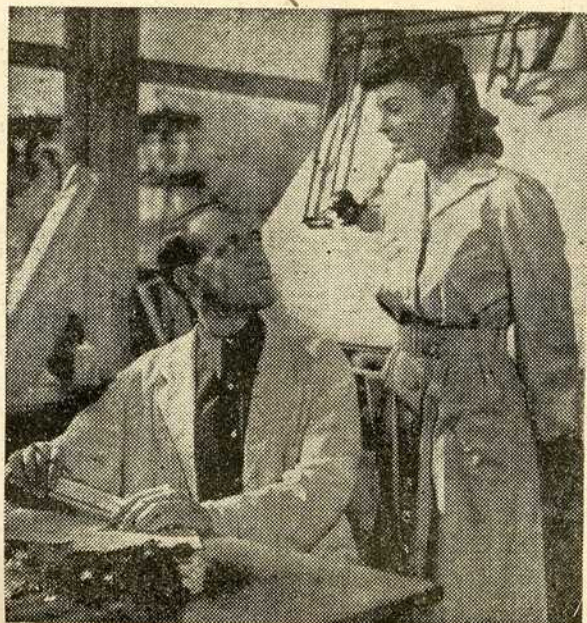
(Онимак: А. Симић)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Друго ја

У сваком човеку, а нарочито у свакој жени, крије се једно његово друго ја, које мало када, а код неких и никада избија пред страним особама на видело. Али има ситуација, и стина ретких у животу, када та двојност у човеку може згодно да послужи. Таква једна ситуација дала је садржину филму који у главним улогама има Хилду Краљ и Матијаса Вимана. Жена која игра истовремено улогу скромне раднице у фабрици у ноћној шифти, и пртачницу у истом предузећу преко дана. Не, није она шпијунка, као што сте вероватно помислили. И што у таквој једној ситуацији сасвим природно морате и помислити. Не, то је само једна сиромашна девојка која је једног дана покупила огласе у новинама и пошла да тражи посла. Нашла је прво у ту фабрику и прво се пријавила у пртачко одељење, где се надала да ће добити посао који јој одговара. Али када јенашла на неодребена обећања директора, она је отишла у друго одељење и моментано добила место у ноћној шифти. На несрећу сутрадан је добила позив да се пријави за пртача. И ту почиње заплет. Преко дана љупка Магда прта а преконоћ уморна Лена ради у радионици кобинезона, непримамљива и јадна на другом месту. Све док се једног дана нема ствар не открије. Али завршетак је ипак добар.

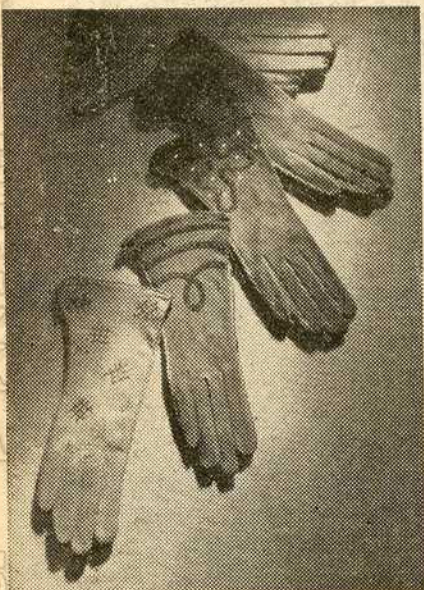
Женска Страна

По 7 савета женама за срећан и несрећан живот у браку

- 1) Морате увек имати времена за свога мужа и то много времена. Јер он у току дана мора изићи у сусрет толиким жељама многобројних људи па ће бити срећан кад и нему неко угоди.
- 2) Реците му с времена на време да су вам сви његови пријатељи симпатични; да је његова породица много симпатичнија него што је до сада то он мислио.
- 3) Треба најзад да научите неки спорт који он воли.
- 4) Из истог разлога попите увече у летњој башти чашу пива иако би вам сладолед много боље пријао.
- 5) Правите се да стотине недостатака вашег мужа уопште не видите, али пазите да их увек имате у виду.
- 6) Питајте га за савет и онда кад врло добро знате шта хоћете. Такво поверење ће му ласкати, тим пре ако се у дотичну ствар не разуме. А што је мање муж стручњак у тој ствари тим пре ће савет другог (а то је ваш) прихватити. Тако ћете једним ударцем две муве убити; приказате се као мила женица а у исто време спровећете своју вољу.
- 7) Најзад треба своме мужу понекад да покажете да га веома цените и волите више него све мушкарце на свету.

*

- 1) Приликом недељних шетњи у природи, носите увек тесне ципеле! После два километра заиста нећете моћи даље. План излета који је направио ваш муж на тај начин је савим пропао. Уместо у некој лепој шумици, ваш излет ће се завршити у најближем станичном ресторану где ћете умирати од досаде док не дође воз. Место ципела, то може бити узана сукња, тежак шешир или ма шта друго, ви ћете већ умети измислити.
- 2) Причајте му непрестано како су се ваше школске другарице скорб све поудавале за генералне директоре а ви нисте, па ипак умете и са скромним приходима да будете задовољни. Таква констатација, добро наглашена, разлутиће и најбољег човека.
- 3) Кад вас муж пита шта ћете

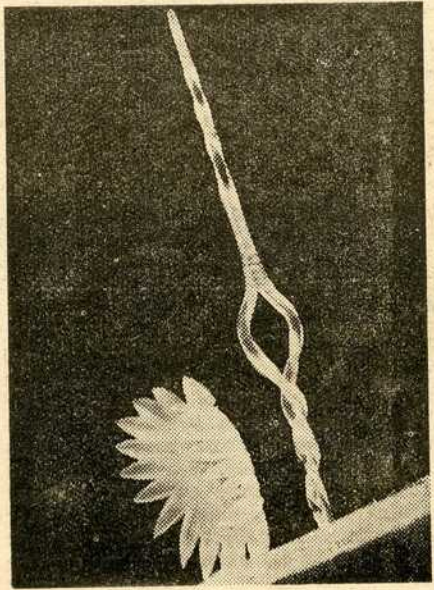
„Кућа бечке моде“ за ову сезону лансира кожане рукавице са украсима рабеним помоћу машине.

Нови шалови, ручни рад, узаног су кроја и имају шарене ресе.

Вештачки цвет за прибадање од обојеног појског перја.

Укрис за шешире од „лексигласа“, новог вештачког стакла.

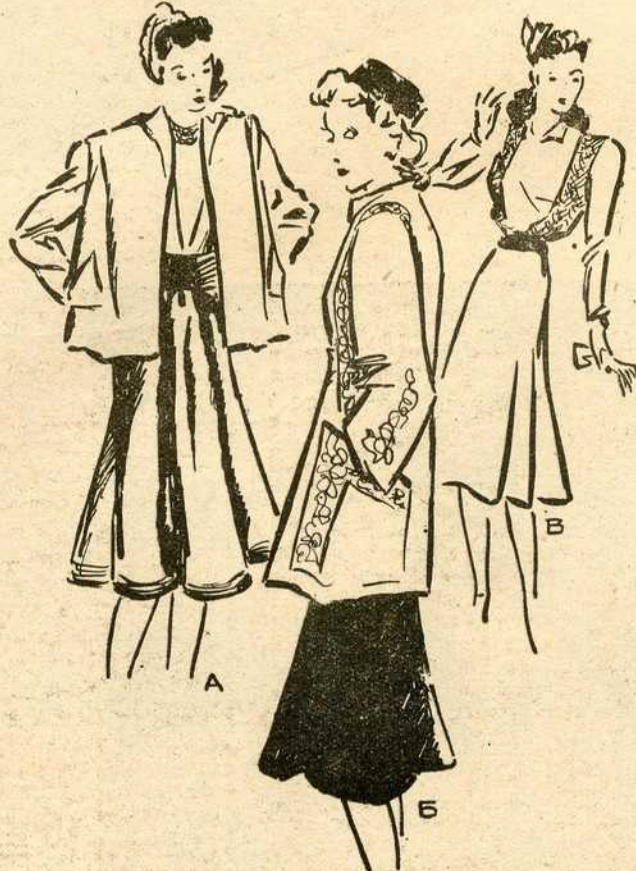
Мала филциана тока навушена на очи с пуном гарнитуром зелено обојеног појског перја која се спушта низ потиљак. (Fotos: Belgrader Bildagentur)

- данас да радите, одговорите: „Мени је свеједно“ или „Како ти хоћеш“. У сваком случају реците да немате шта да обучете!
- 4) Увече, у кафани, изаберите код продавачице цвећа леп букет ружа иако знате да комад кошта двадесет динара, да је прекосутра последњи дан у месецу и да ваш муж мора да рачуна на сваку пару.
- 5) Зовите га неколико пута дневно телефоном у канцеларији да му кажете да се ништа нарочито није десило.

- 6) Приликом играња морате му непрестано причати како ваш кавалер с којим сте пре тога играли, савршено игра и да се његова божанствена игра не може, нажалост, ни упоредити са игром вашег мужа. То „нажалост“ делује као и она констатација из тачке 2. а набутиће и најпристојнијег човека.
- 7) Немојте никада читати књиге или новине, ваш муж ће бити веома задовољан што ће морати непрестано све да вам објашњава и понавља!

Народни мотиви у моди

- А) Једноставна гаљина украшена широким појасом, везом око врата и порубима. Уз то широка јакна од пунчијег штофа са капиљачом.
- Б) Јакна (жакет) од чоје украшена народним мотивима. Затворена је до врата где је изваћен споља мали оковратник.
- В) Једноставна гаљина. Народним везом израђени су рукави и појас и изведена имитација јелека

(Модел: Ивана Лeko, уч. VIII раз. гим.)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Госпођо,

НЕГУЈТЕ СВОЈУ ЛЕПОТУ

Храњиви крем мора се на лицу намазати у танком слоју, равномерно, тј. свуда подједнако.

Врло је важна масажа лица. Масажа се врши почев од браде па навише глатким покретима према слепоочницама.

Нарочиту пажњу треба посветити делу коже око очију. Лаким дупкањем прстима упија се крем у кожу, а веома је важно да се крем што боље упије.

Затим се с лица отстрани сувишни крем. Јабучице, помоћу парчета вате или нарочитом квастном, нежно се намажу ружом.

Улица Бонзел бр. 7

РОМАН ОД
Л. ЛАПЕРА

(11)

Збунила га је. Требало је да остане при „тикању“ да јој не говори „ми“. Јер такве ситуације често стварају крупне сметње.

— Дакле — поче опет он, незаловљан — Шта имате да ми саопштите?

— Нисам за спонтане изјаве. Ако желите нешто да сазнате морате ме за то упитати.

— Шта је с Мурфијем?

— Хвала на питању, здрав је.

— Не бенави се! рече јој нервозно.

— Забрањујем вам да ми говорите ти господине инспекторе! Умем и ја да будем бесна ако то желите! — Планула је она.

— Мир! опомени је он.

— Што „мир“? Ваљда не уображавате да ћете ме уплашити?

Корде је осетио да је Алиса одважнија и поузданија. Нешто се догодило у међувремену откоко је последњи пут видео.

— Дајте ми мало воде! проговори Алиса, а кад јој Корде пружи чашу испи је до дна, па упита мирно:

— Дакле шта хоћете?

— Последњи пут... поче он, али га она опет прекиде:

— Последњи пут — за последњи пут, господине Корде!

— Чујте ви — рече јој гледајући је оштро — ако се и даље тако понашате онда ћу вас полицијским путем довести... Онај сат госпоње Кремјо...

Алиса се грохотом насмеја! Одмах је осетила да је то неучтиво и брзо метну шаку на уста. Али смех је прилепчив. Неколико гостију погледаше је и насмејаше се. Корде је био забевекнут али због гостију морао се и сам смејати. Алиса га заблесавила. Да је могао задовољно би је. Догађај са сатом вртио му се у глави. Да није и ту промашио.

Кад се Алиса мало умирила рече:

— Надам се да никакву захвалност ва унапређење не дугујете том „откривању“? Иначе то би било страшно!

— Немојте бити дрски! опомени је осорно.

— Ако је то дрско, онда шта је смешно, господине Корде? Одговори му она, па нагнувши се преко стола упита: Хоћу ли сад поћи с вама у префектуру?

Смешкала се и вребала га. Њихајући леву ногу под столом.

Корде се осећао у слабијој позицији. Да ли је ова жена надмоћнија или ставља све на коцку?

— Да ли можете замислити шта би се тада десило? настави она иронично не испуштајући га из вида. Али он одговори одлучно:

— Десио би се да се на дуже време изгубите из општаја, господине Алиса.

Она се лагано завали: из пакла, које је лежало на столу, узме још једну цигарету и палећи је рече:

— Полу Виржеу био је потребан доказ алиби...

Кордеу срце јаче закуца али ипак остале потпуно миран.

— Зашто доказ?

— То богови знају, али неће да кажу...

— Али ако ти обећам — настави

мирно он — ако ти обећам да тебе и Мурфија нећу потезати због тог доказа хоће ли тада богови проговорити?

— Никакве глупости, младићу? рече му она таквим тоном да је осетио претњу, као да му је казала: А знаш ли ти, да ћу те уништити ако не одржиш реч?

Она лагано понови његове речи:

— Ни ја ни Мурфи нећемо бити потрзани...

— „Због тога доказа“... допуни он.

— Што се тога тиче ја ништа не тражим.

— А богови? упита он јако узбуђен.

— Богови су већ рекли своје... одговори она.

Корде, покуша да разјасни неке реченице, али није могао.

— Не могу да схватим, рече он.

— Мораћете да прочитате новине.

— Које?

Погледавши га презриво одговори:

— Оне што су лежале на улици.

Он се изненади и упита?

— Мислите ли оне што их је бааци Мурфи?

Алиса потврди главом и додаде:

— Ви сте вешти у скупању бачених хартија.

Корде није сматрао да је понижен. Још се чврсто држао. Али она је ипак освајала. Није била без вредности.

— Господине Алиса... рече јој инстинктивно и тихо. Зашто сте иза барикаде?

— Зато што испред ње нема више места.

Хтео је да још штогод дозна.

— Јесте ли ви опоменули Мурфија пред биоскопом?

— Је ли био мој рукопис, господине Корде?

— Није...

— Па по чему сам онда ја била, господине Корде?

Морао је да јој се диви. Мислио је како би је придобио за свој посао. Посматрао је али она га опомену:

— Пазите! Иагубићете бркове!

Док се он ухватио за горњу усну да притисне бркове, она устаде и рече:

— Ви нећете замерити да се сада растанемо

— Али ако ми затребате... упита он.

— Или ви мени... одговори она.

Замало да јој пружи руку али њена уздрљивост уштедела му је тај испад

— До виђења, господине инспекторе.

— До виђења!

Корде је још дуго размишљао о њој. Често је наилазио на особе чији се карактер није слагао с њиховим занимањем. Али после овога разговора осетио је да је Алиса у том погледу јако штрчила. Рекла му је много штошта па ипак врло мало, јер што се тиче Мурфија није сазнао ништа. Алиса је вешто извдрала и то тако вешто да је Корде то тек сад увидео. Чак му је изгледало да је Пол Вирже баш због тога гурнуо Алису у први борбе-

ни ред. Размишљање се svelo на за-кључак:

— Како било да било, ствар ипак напредује! и позва келнера да плати.

— Зар се мала неће вратити? упита га келнер сасвим „фамилијарно“.

— Неће. Ја плаћам све.

— Извукла се! — насмеја се келнер.

— Да, одговори Корде набуљивши уши. Познајеш ли је?

— Мало... Преноћи покаткад овде у хотелу...

Сабрао је рачун и рече:

— Дванаест франака.

— Шарло, не заборави да је госпођина употребила и телефон! опомени га касирка из бифеа.

— Урачунао је, одговори келнер.

Корде исплати и баци напојницу на мермерни сто. Келнер пође али га он заустави:

— Чекај! Напиши ми засебно њен рачун! и мигнувши на келнера додеде: Знаш, ја сам дошао службено.

— Јеси ли ушао у траг? упита келнер као да је навикао на те ствари.

— Зар ја личим на детектива? шалло се Корде. Хоћу само да имам чист рачун.

Келнеру је то било сасвим свеједно; написа рачун и упита:

— Је ли овако добро?

— Добро је. Хвала, матори! одговори Корде, па полако, пажљиво, као сваки носач, сави педуљину, метну у џеп и оде.

Чим се вратио у канцеларију испунио је један налог и по војнику послао телефонској дирекцији. Тако је сазнао, да се такса од 5 франака и 60 сантима, односила на разговор из хотела „Терминус“ у 11 сати и 12 минута са бројем 42.612, улица Руан, сопственик телефона Кимберлиски рудник А. Д.

Корде је био разочаран. Та му је фирма била непозната. Ту нешто није било у реду. Понова је питао и добио исти одговор. Вртећи главом приложио је извештај актима.

После тога допустио је себи једно слободно вече. Одмор је био врло потребан. Кад се докпаж вратио кући и узео да простудира оне новине „где су богови проговорили“, прочитавши реченицу „једница и наследница једног јужноафричког краља дијаманта“, синило му је кроз главу да онај телефонски разговор није тако загоњетан. Па Кимберли је рудник дијаманта.

—

Кад је Мурфи сутрадан дошао на вечеру код вратарке јако се изненадио. Госпоња Кремјо плакала је.

— Шта се десило? упитао је.

— Откоко је мала убијена, несрећа ме стално прати.

— То је глупо уображење, госпоно Кремјо. Да ли се уопште нешто догодило?

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

*

Кад је Мурфи сутрадан дошао на вечеру код вратарке јако се изненадио. Госпоња Кремјо плакала је.

— Шта се десило? упитао је.

— Откоко је мала убијена, несрећа ме стално прати.

— То је глупо уображење, госпоно Кремјо. Да ли се уопште нешто догодило?

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

Вратарка није обраћала пажњу на њега и тако није морао да прикрива велику бригу која му се огледала на лицу.

—

— Онај човек није дошао.

— Који човек?

— Онај што је узео стан. Требало је још преклуче да се усели...

— Па пишете му, то је бар лако.

— Не знам му адресу.

— Па ви сте мени и госпођини Алиси казали да вам је унапред платио. Зашто онда плачете? — рече јој те-

шећи је и продужи: Кажете неанате његову адресу? Па како сте му дали признаницу?

— Он није хтео признаницу. Рекао је да му је довољно моје лице...

— Зар му ни име незате?

— Незнам, господине Мурфи, ја сам врло несрећна. Само ако му се није ништа десило.

Заплакала се још јаче, али брига са Мурфијевог лица сасвим је ишчезла.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Тараган

РОМАН ОД ЛУДВИГА ВОЛФА

(11)

— Ја никада нећу заборавити, Клеменсе — први пут га је звала по имену — шта сте ви за мене учинили. Али... ја сам... страшно остарила у последње време...

Гроф Хеникштајн је узе за руку и врело је пољуби.

— Знате шта ћу учинити, грофе? Вратићу се у Њујорк. Не могу више да поднесем то осећање кривице. Вратићу се, макар ме Гараган убио. Морам да му помогнем, и сувише је пропатио... због мене. Јавите Мекферсону да стижемо сутра ујутро у Њујорк...

Узалуд се млади гроф трудио да одврати Глорију од њене одлуке. Замишљено гледала је Глорија преко борових шума где је у даљини текла индијанска река Потомак...

XXIII

После Мекферсона се запрепастио кад је добио телеграм да се Глорија враћа у Њујорк. Шта ће то сад да буде, помислио је изненађен. Јер, Гараган још није био пронађен, иако су сви људи друге бригаде детективског бироа имали у делу његову слику.

Потражио је одмах Тревелана телефоном и добио награду на сто хиљада долара.

А за то време Гараган је мирно шетао пред Мекферсоновом фабриком. Наједном је пред врата фабрике дојурла луксузна лимузина. Шофер је дао два громка сигнала и врата, која су целога дана нису отварала, сада су се наједном отворила. Човек који је отворио капију поздравио је са респектом човека који је седео у колима. То је био Мекферсон.

Овога пута, Гараган је био сигуран у своју ствар. Овога пута шеф великог предузећа неће му измаћи.

Пуна четири часа чекао је Гараган пред гвозденом капијом фабрике. Чекао је стрпљиво као војник на стражи, јер сада се радило о бити и не бити. Није марио ни за глад и жеђ, ни за врућину и праћину, иако је осећао да му се на тренутке мути у глави. Чврсто је стискао под мишком своју ташну и шетао пред капијом.

И наједном се капија отвори.

Узалуд је вратар очајним гласом викнуо „Пази!“

Гараган се нашао пред самим колима. Раширених руку као да ће да падне.

Кочице су зашкিপале, кола нагло стала. Шофер је грдно посвао.

Мистер Мекферсон је позвао човека који је стајао пред њим.

То је био Гараган. У први мах му се следила крв у жилама од страха. Да ли и њега чека судбина младог Вершинина? Да ли је и њему куцнуо последњи тренутак? Али мистер Мекферсон није био кукавица.

— Шта желите, господине? запитао је строго.

— Не пуштају ме до вас, мистер Мекферсоне. Ја сам направно валжан проналазак. Пронашао сам лаки мотор!

Мистер Мекферсону је лакнуло. Запетност и нерви наједном су мупустили. Он је најзад победио. Овај човек није знао ништа о његовим односима према Глорији. Пред њим је био сиромашни фантаста, бедни проналазач кога ће да умири неколико хиљада долара.

— Ах, врло интересантно, господине. Како вам је име?

— Гараган.

— Изволите у моја кола, господине Гарагане. Одвешћу вас у свој биро.

Гараган је осетио како му клецнуше колена. Најзад! Чинило му се као да сања док су јурили улицама, док су улазили у луксузни биро конструк-

торског одељења. Са респектом поздрављали су намештеници шефа фирме.

— Изволите, узмите место, рекао је Мекферсон.

Гараган се завалио у меку фотељу и метнуо своју кожно ташну на сто пред себе.

— Дозволите прво да попијем чашу воде, рекао је од узбуђења промуклим гласом.

Мекферсон му је сам поточно из великог врча од брушеног стакла.

— Хвала, рекао је Гараган благодарно.

И наједном, осети да ће да заплаче. Мекферсон се окренуо да не види да је и он потресен.

— Како сте дошли на идеју, мистер Гарагане, да се мени обратите? запитао је најзад.

— Професор Лембек са Високе техничке школе у Берлину саветовао ми је да се са својим проналаском обратим прво вама.

— Добро, да видимо шта сте пронашли.

Гараган је извадио цртеже из ташне и почео да излаже ствар.

Али, Мекферсон једва да га је чуо. Он је посматрао пажљиво лице човека који је седео пред њим и у себи га жалио.

— Заиста врло интересантно, мистер Гарагане. Оставићете ми целу ствар и ја ћу вас обавестити о резултату. Где сте отсели?

Гараган је, сав срећан, исписао адресу свог хотела на посетницу и предаде је Мекферсону.

— Да ли да вам пошаљем и модел свог мотора, мистер Мекферсоне? Истина, веома је примитиван, али ипак

доказује да су моји прорачуни тачни...

— Не треба да се мучите, мистер Гарагане. Послаћу сам по модел. Хотете ли бити сутра изјутра код куће.

— Да, бићу код куће. Чекаћу...

Мекферсон је устао и пружио руку Гарагану:

— Драго ми је било што сам вас упознао, мистер Гарагане...

— Хвала, хвала, промуцао је Гараган сав срећан.

Кад је Гараган изишао, Мекферсон је дуго седео замишљен. Затим је дохватио слушалицу телефона и позвао детективски биро.

— Хало, мистер Тревелан? Но шта је, јесте ли нашли Гарагана? Нисте?

Штега. Мислим, штега због награде. Ако га нисте пронашли ви, пронашао сам га ја сам. Не, не шалим се. Ако вас интересује његова адреса, могу да вам је дам. Бордлингхуз Доџ. Ништа, ништа, мистер Тревелан, не узрујавајте се. Иако није нарочито опасан, држите га под присмотром да бар нешто зарадите...

Затим је позвао Карутерса, шефа инжењера.

XXIV

Мекферсон је Глорију сачекао код куће.

Пресрела га је грознјавим питањем:

— Шта је с Гараганом, Лесли?

— Гарагана не треба више да се бојим, одговорио јој је Мекферсон победоносно.

Самртнички страх је спомо Глорију. Да није стигла прекасно? Да га нису већ убили или стрпали у лудницу?

— Шта се десило, говори, Лесли? промуцала је задихано.

— Ништа, Глорија. Разговарао сам с њим. Он и не зна да си ти овде. У Њујорк је дошао... послем.

Глорија се заклатила као да ће да падне. Хеникштајн је прискочио и посадио је на столицу.

— Причај, Лесли, све што знаш...

Мекферсон јој исприча све потанко са извесним задовољством.

Глорија га је слушала с највећом радозналешћу.

— Боже, да ли је све то истина, Лесли? Извини, али не могу да верујем. Молим те покажи ми његову посетницу...

Мекферсон јој пружи картицу с Гарагановим именом.

Познала је Гараганову руку.

— Шта ће бити с њим? питала је оштро.

— Даћемо му коју стотину долара и послати га кући, одговорио је Мекферсон са осмејком.

Ах, колико је Глорија у томе трептучко омрнула овог човека!

— А његов проналазак? Шта је с његовим проналаском?

— Практично неизводљив. На хартији одговара, али за друмове није. Тако бар каже Карутерс.

Глорија се налутила.

— Карутерс лаже. Лаже јер му за види. Ја сам уверена, да је тај проналазак добар...

Мекферсон се уздржљиво осмехну:

— Разуме се, Глорија, и ја сам тога мишљења. Откупићу мотор по скупе паре.

— Колико мислиш да платиш?

— Десет, петнаест или двадесет хиљада долара, колико ти кажеш.

Глорија га одмери погледом.

— Ти ћеш платити за проналазак милион долара, Лесли.

Сада се Мекферсон уозбиљи.

— То је мало претерано, Глорија.

Ја нисам цигија, знаш и сама, али шта ће том човеку толике паре? Биће му довољно неколико десетина хиљада.

— Неће бити довољно. Зар ниси и сам казао да се Гараган може умирити само већом сумом. Још си рекао да богат човек неће ништа да ризикује. Зар ниси казао?

— Јесам. Али, у оно време изгледао сам опаснији но што у ствари јесте. Данас Гараган није више опасан.

— Ко то зна, Лесли. Ти понајмање. То могу ја да кажем.

— Тачно, Глорија. Али смешно је да му сами дајемо у руке оружје које може да употреби противу нас. То су опет твоје речи, Глорија.

Глорија је ћутала размишљајући. Мекферсон се обратио грофу Хеникштајну.

— Шта ви мислите о томе, грофе?

— Ја мислим да му треба дати колико каже госпођа Глорија. Истина, то је, бар за мене, осиромашеног грофа, огромна сума, али за вас је од много мањег значаја, мистер Мекферсоне...

— Није то у питању, грофе, рече Мекферсон зловољно.

Умеша се Глорија:

— Ваљда ти није жао новаца, Лесли, рекла је са иронијом. Има шта да продаш. Продај вилу, или имање у Хилсјатеру, мени више неће требати.

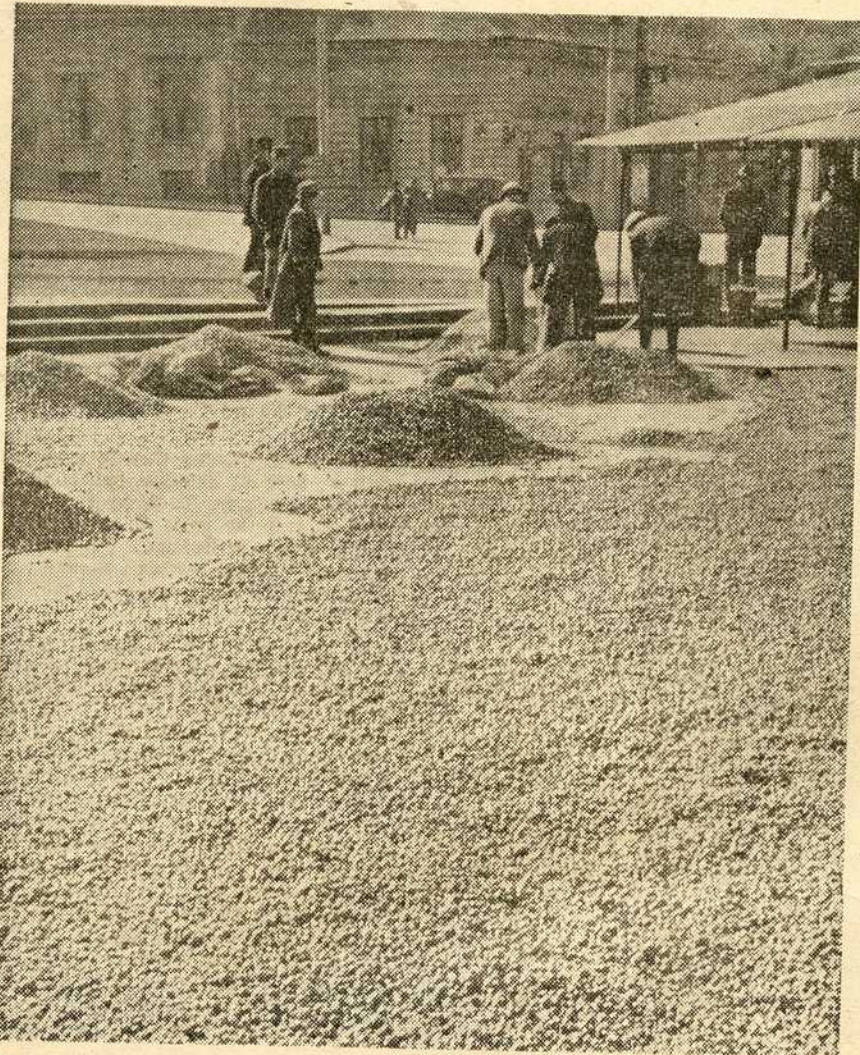
Све се више огорчавала.

— Ево, продај мој накит, продај прстење које си ми поклонило, рекла је скидајући скупоцени украс с врата и прстење с прстију.

Мекферсон пребледе.

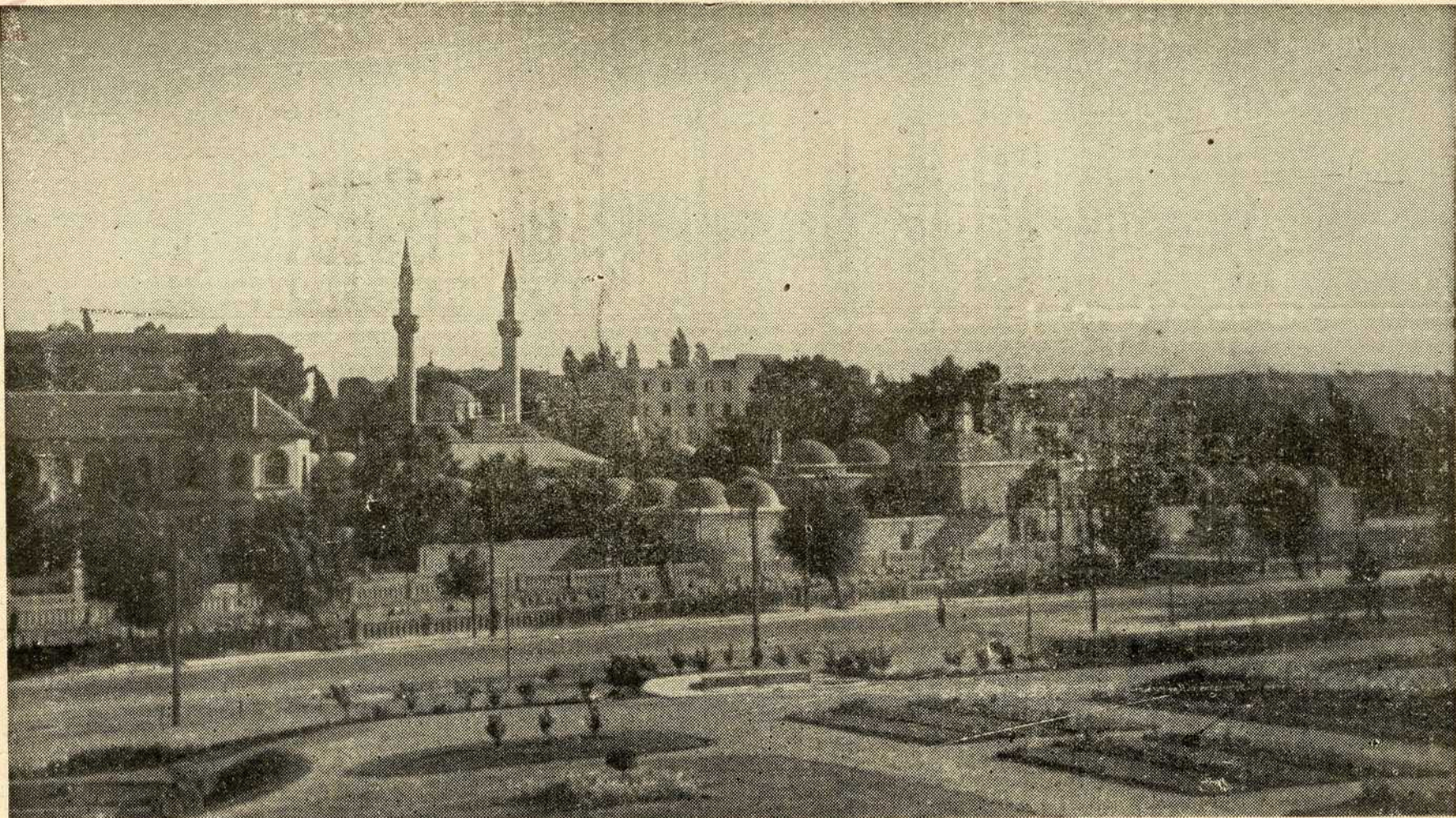
— Неправична си према мени, Глорија. Знаш и сама да се не ради о новцу, него о другом... Уосталом биће како ти кажеш. Гараган ће добити милион долара...

СА БЕОГРАДСКЕ ПИЈАНЕ

Није ово шљанк него арнаџик којег разгрћу да се просуши. (Очињак: А. Симић)

(Наставиће се)

Поглед на Дамаск

Дамаск

Град хиљаду извора

Око 110 км. асфалтног друма ве-
зује Дамаск са обалом Средозем-
ног Мора. Ту се он и завршава, јер
источно од града, пружа се бескрајна
Сиријска пустиња, којом су некад кр-
старили каравани, путујући месецима,
натоварени златом, оружјем и слат-
ким урмама. Овакав географски поло-
жај учинио је Дамаск, у неку руку,
пограничном вароши и створио у ње-
му јаку трговинску делатност. Тако је
још од прастарих времена био познат
по својој свили, по разним ручним ра-
довима, драгом камењу и оружју, а

нарочито по „сабљама димискијама“
(сабља „дамаскија“).

Дамаск је један од најстаријих гра-
дова света. Али Бедекер каже још, да
је он град хиљаду извора. И збиља,
то није претерано. По улицама, по
двориштима, на трговима, готово свуг-
де и на сваком углу налази се на из-
воре добре и хладне воде. А за Да-
маск, који се налази на ивици Сири-
ске пустиње, ово претставља непроце-
њиву вредност.

Али једна друга ствар не може се
наћи у Бедекеру: а то је да је Да-
маск — град хиљаду политичких убе-
ђења, град хиљаду народности... Ту
живе: Туркмени, Курди, Северо-Афри-
канци, Черкези, Афгани, Европљани
па чак и Индо-Кинези. Сви они поли-
тизирају и, наравно сваки на свој на-
чин. Ту се претресало, и Палестинско
питање и Мосулски петролеј; разгова-

Десно: Малишани
се освежују и јед-
ном од извора ко-
ји је на улици.

Лево: Памија
и Дамаску
(Снимци: Б. Цикота)

рало се о проблему Сирије и о „лајп-
лајку“, који из Керкука сироводи наф-
ту до Триполиа. Тако је Дамаск по-
стао центар не само Сирије него и
целог Блиског Истока. Утолико пре,
што се у њему налази главни штаб
Факри-беј Барудиа, вође сиријских на-
ционалиста.

У времену, када је још Сирија би-
ла француски протекторат, политич-
ки живот Дамаска био је веома ин-
тересантан. Безброј мањих или већих
партија разних политичких или вер-
ских фанатика, долазило је често до
сукоба. Али француске колонијалне
трупе увек су енергично интервени-
сале. Зато и није чудно што су све ове
разноврсне политичке партије, у о-
снови, имале исту идеју: слободу и
независност. Само ову основну идеју
у многим је кочио верски мотив, који
је код оријенталаца веома снажан.
Он је био темељ многих покрета, а и
многих политичких побуна. У вези с
њим, Дамаск је забележио два зна-
чајна датума: Први 1870, када је из-
вршен масакр немуслиманског ста-

новништва. Други, 1925 године када
се дигло немуслиманско становниш-
тво и пролило много муслиманске
крви улицама Дамаска. Неколико сто-
тина мртвих остало је по улицама
на хиљаде рањених, а по базарима и
кућама, још и данас могу се видети
трагови метака револвера и митра-
љеца.

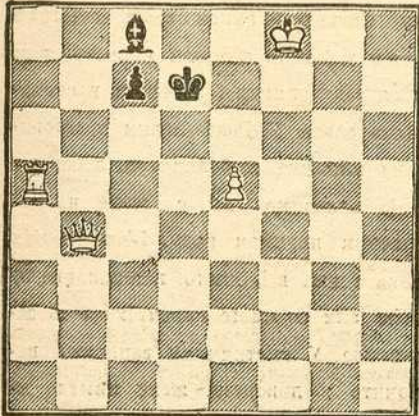
Али, ништа на свету не траје дуго.
Живот се брзо вратио нормалном го-
лку. Вратио се трговини, у којој су да-
маскијски трговци прави мајстори,
који под старим покривеним базари-
ма гласно нуде своју робу. Одмах
поред њих седе на голој земљи ста-
ри врач са чалмама и дугим брада-
ма и проричу бољу будућност својим
муштеријама. Десно од ових базара,
према Истоку, пружила се бескрајна
Сиријска пустиња којом данас место
каравана камила, крстаре аутомоби-
ли остављајући дубоке бразде у пу-
стињском песку, дижући га у густим
облацима високо у сиво пустињско
небо...

БОГОЉУБ ЦИКОТА

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШАХ

ПРОБЛЕМ БРОЈ 16
К. Маков

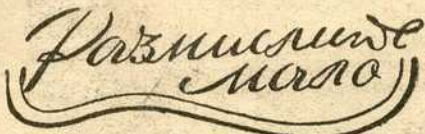
Бели вуче и даје црноме мат у два погеза.

Решење проблема број 15 (Ф. Р. Ро-сета): 1) Lb6-a7.

КРАЉЕВ ГАМБИТ

Бели: Халприн. — Црни: Амагер.
1) e2-e4, e7-e5; 2) f2-f4, e5-f4;
3) Sg1-f3, g7-g5; 4) Lf1-c4, g5-g4;
5) Lc4:f7+, Ke8:f7; 6) Sf3-e5+, Kf7-e6; 7) Dd1:g4+, Ke6:e5; 8) d2-d4+, Ke5:d4; 9) b2-b4! Lf8:b4+; 10) c2-c3+, Lb4:c3+; 11) Sb1:c3, Kd4:c3; 12) Lc1-b2+, Kc3:b2; 13) Dg4-e2+, Kb2:a1; 14) 0-0 mat.

Занимљив случај да мала рокада матира. Комбинаторна и теориски важна партија. Бели је жртвовао чинтав низ фигура, али му је ипак толико остало да противнику припреми мат.

ПРСТЕН НА ДНУ ЈЕЗЕРА

Једно весело друштво пошло је у рано пролеће, на излет чамцем по језеру. Собом су понели наравно доста хране: хлеба, путера, сира и т. сл., нису заборавили ни боцу вина. Када су се налазили на средњи језера, једна дама изгубила је свој скупоце-ни прстен који је пао са њеног прета право у воду. Захваљујући необичној провидности воде прстен се лепо видео како лежи на дну али се нико од присутних није усудио да скочи у ледену воду да би га извукао. Изгледало је да је прстен изгубљен, али се ипак један од друштва сетио како да га извуче на површину. Како је он то учинио?

У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ

Од вас се тражи да на једној правој линији поставите три ловца, три вука, три козе и три главце купу-

са, али тако да никде не буду једно поред другог два или више ловаца, вука, козе или купуса. Сем тога: Вук не сме да буде поред козе (јер ће је појести) нити поред ловца (јер ће га овај убити). Коза не сме такође да буде поред купуса (јер ће она у сласт појести купус). Али зато купус може слободно да буде поред вука (јер вуци не једу купус) или коза поред ловца (јер ловац никад неће пуцати на козу). Дедер сад, поставите то цело друштво у правој линији. Ако не будете успели, наћи ћете одговор у идућем броју.

За СТОЛОМ

Четири породице које се састоје свака од оца, мајке и једног детета морају да се смеде на 12 столица око једног округлог стола с тим да сваки мушкарац буде између једне жене и једног детета, свака жена између једног мушкараца и једног детета и свако дете између једног мушкараца и једне жене.

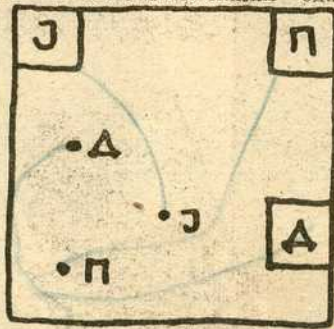
Сем тога два члана једне породице не смеју да буду једно поред другог.

Како бисте разместили ове четири породице око стола?

Убеђени смо да ћете лако решити овај задатак, али ћемо ипак дати одговор у идућем броју.

ТРИ БАШТОВАНА

Три баштована, Јован, Петар и Дупко имају сваки по једну кућу и по један бунар. Али, као што се, најчешће, чешће догађа суседи не живе баш у најпријатељским односима.

И зато су решили да сваки оглади пут који води од куће до његовог бунара. Они су то и урадили и то тако да се путеви никде нису укрштавали. Да ли можете и ви да решити тај проблем? Ако не, погледајте у идућем броју како су то извели баштовани.

ДВЕ СВЕЋЕ

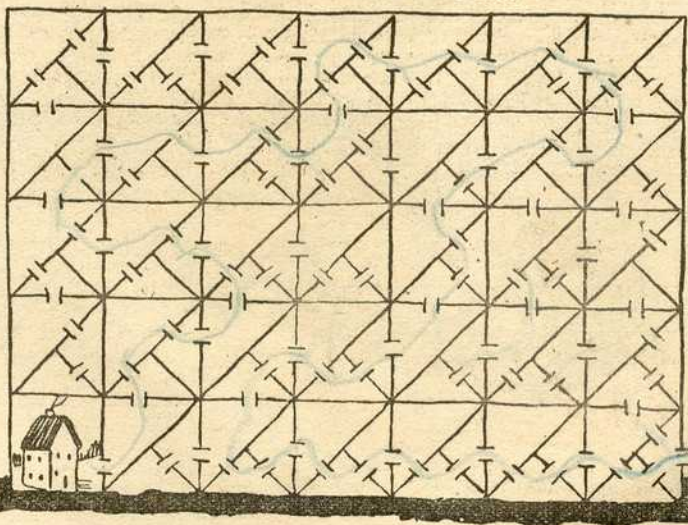
Две свеће су упаљене истовремено. Прва, која је дупло дужа од друге изгорела би за два сата. Друга, која није исте дебљине, изгорела би за читавих пет сати. Можете ли израчунати кроз колико времена обе свеће би имале исту висину.

Одговор потражите у идућем броју.

МНОЖЕЊЕ

Признајемо да је овај задатак мало тежи. Али пошто сте већ добро увежбани у овој врсти „лупања главе“ надамо се да ћете га ипак успешно решити. Као што видите доле треба извршити једно множење, али... уместо бројки исписана су слова. До-

ЗАЛУТАЛИ ПУТНИК

Покушајте да помоћете овом залуталом путнику да пронађе пут до куће где ће наћи одмор и вечеру.

душе, свако слово означава један одређени број који је свуда исти. Покушајте да пронађете који бројеви треба да добу на место слова.

Одговор ћете наћи у идућем броју.

А Б В × Г Д Ђ

Е Ђ Г Б

В Г Ж Д

А З Е А

А Е Б Д Е Б

Ја ли знате?

Питања

- 1 — Када је живео и чиме се све бавио Радоје Домановић?
- 2 — Која су му најпознатија дела?
- 3 — Ко је био први професор зоологије на београдској Високој школи?
- 4 — Да ли је др. Лазар Докић писао научна дела?
- 5 — Ко је био Иктинус?
- 6 — Ко је био Стеван Владислав Каћански и како су га звали?
- 7 — Шта значи реч кубур?
- 8 — Ко је био Рово?
- 9 — Где се налази река Раав?
- 10 — Шта означава израз „про темпоре“?
- 11 — Које су главне реке које протичу кроз Португалију?
- 12 — Чије је дело „Псовка“?
- 13 — Шта је полигенизам?
- 14 — Ко је био Плутарх?
- 15 — Ко је од наших песника најбоље погодио у својим песмама облик и дух женских народних песама у Шумалији?
- 16 — Који је наш министар створно обртни капитал Народне банке?
- 17 — Када је и од чега успео Гутенберг да добије покретна слова?
- 18 — Ко је написао „Вожанствену комедију“?
- 19 — Да ли се у „Вожанственој комедији“ налазе места која се односе на наш народ или земљу?
- 20 — Ко је био Ђура Даличић?

РЕШЕЊА

ИЗ 15-ОГ БРОЈА

Одговор на „за попуњавање“

2	9	4
7	5	3
6	1	8

Уверени смо да је свако решио овај задатак. Али, ипак, за сваки случај, дајемо вам његово решење.

Одговор на „пет сламчица и двоинарка“

На овоме пртежу ви видите како је лако решити задатак. Треба само човек „да се сет“ — и све је готово.

Одговор на „два аутобуса“

Да би биле две шансе према једној да ће „Р“ да прође испред „Г“, размак између „Г“ и „Р“ мора бити дупло већи од оног између „Р“ и „Г“. Знамо пак да је размак између пролаза аутобуса сваког предузећа 12 минута. Дакле је и размак између пролаза аутобуса „Г“ 12 минута, што значи да „Р“ пролази осам минута после „Г“, а „Г“ четири минуте после „Р“.

А пошто један аутобус из предузећа „Р“ пролази у 13.47 „Г“ пролази у 13.51. Други аутобуси предузећа „Г“ пролазе дакле у 3. 15. 27 и 39 минути сваког сата.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Срез. 4) Јуре. 7) Лу-на. 8) Вучица. 10) Политика. 13) Угешитељ. 17) Ураган. 18) Рибе. 19) Асир. 20) Иран.

Вертикално: 1) Слепа. 2) Руно. 3) Зави. 4) Јечи. 5) Уникат. 6) Ева. 9) Утиша. 11) Лутати. 12) Иљмен. 14) Егер. 15) И.Н.Р.И. 16) Емба. 17) Ума.

ДА ЛИ ЗНАТЕ

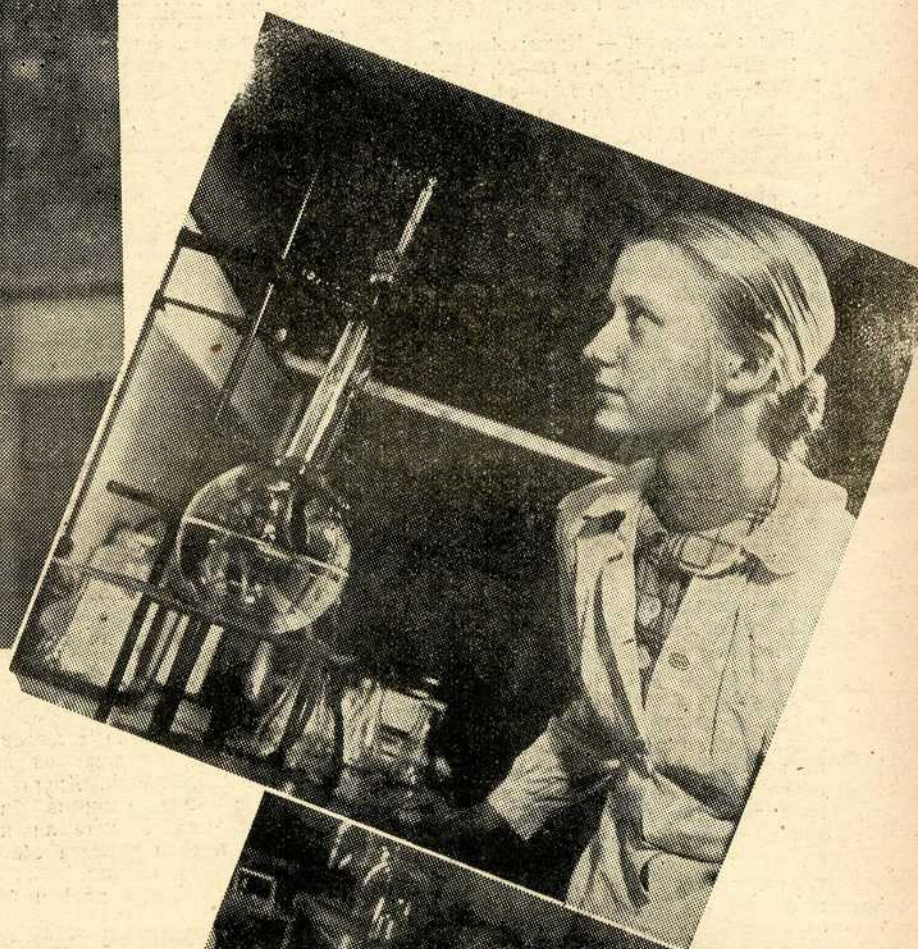
ОДГОВОРИ

- 1 — Војислав Илић, један од највећих песника кога је Србија имала живео је 1862—1894.
- 2 — Први пут се Војислав Илић јавио својим песмама 1878 г. и убрзо стекао глас најбољег песника свога нараштаја. Песме су му још за живота доживеле три издања.
- 3 — Сима Андрејевић Игуманов (1804—1882) био је трговац и велики народни добротвор. Рођен је у Призрену. Подигао је много школа у свом крају и ударио темеље призренској богословији.
- 4 — Највреднији наш преводилац Шекспирових дела био је др. Светислав Стефановић, рођ. 1874 у Новом Саду. Поред тога писао је песме, приказе и позоришне комале.
- 5 — Стереотипија је поступак у штампарству који се састоји у вађењу (преговању) формираних страна у једну целину са које се врши штампање.
- 6 — Јован Стерија-Поповић (1806—1856) био је претставник рационализма у време почетка нашег романтизма. Он је творца рефлексивних и интелектуалних песама „Лаворје“ и наш најбољи комедиограф и сатиричар.
- 7 — Главна су му дела: Киријаца, Покондирена тиква и Роман без романа.
- 8 — нашу прву музичку школу основао је композитор Корнелије Станковић (1831—1865). Станковић је компоновао црквене песме и радио на световној музици у народном духу.
- 9 — Нечиста крв је роман Боре Станковића (1876—1927) који је познат такође по својим приповеткама у којима је подвукао читав један свет из околине Враћа, којег је већ нестало.
- 10 — Свети Сава је израдио самосталност српске цркве 1219 године у Никеји
- 11 — Као први српски књижевник може се сматрати Свети Сава, јер је написао биографију свога оца Св. Симеуна.
- 12 — На берлинском конгресу Србију је заступао тадањи министар спољних послова Јован Ристић (1831—1899).
- 13 — Холандски сликар Рембрант (1606—1669) презивао се ван Рис.
- 14 — Тангањика и Мозамбик су две колоније које се налазе на источном делу афричког континента. Ове две покрајине граниче међу собом.
- 15 — Аустралија има око 7 милиона становника од којих је једва нешто јаче од 100 хиљада урођеника Аустралијанаца, који су сви на веома ниском степеноу културе.
- 16 — Први рукопис Фауста написао је Јохан Волфганг фон Гете (1749—1832).
- 17 — Гете је био чувен и као естетичар и природњак. Опште су му позната дела „Наука о бојама“ и „Метаморфоза биљака“. Он је учинио такође више савремених открића у области природних наука.
- 18 — Глипта је слика урезана у камење или метал.
- 19 — Јанков камен је највећи врх (око 2.000 м.) планине Голије која се налази код Рашке.
- 20 — Голиска Морава је Западна Моравана.

Лево — У фото-лабораторији великог индустриског предузећа врши жена-фотограф важна снимања.

Доле — Жена-ге-мичарка врши опите у лабораторији које је некада вршио само мушкарци.

жена на волећим местима у техници, науци, уметности. Тако, на пример, видимо једну жену, која као доктор инжењерије врши опите који могу да имају у рату нарочито велико значење. Сигурном руком жена фотограф врши у једном великом индустриском предузећу снимања одређена у специјалне сврхе. У Рентгенским просторијама клиника и болничких лабораторија налазимо данас жене на екзактном научном раду. Жена-лечких лекара има већ много, ветеринарке су ређе, али се многе спремају за то занимање. У уметничким занатима, нарочито у дрворезу, жене нимало не заостају за мушкарцима. У прецизној механици и оптици, испитивају и изради финих инструмената, чак су и боље од мушкараца.

ЖЕНА ДАНАС

Данас више не важи узречина „то није за жене“. Ново време прегазило је старе предрасуде и практично нема више занимања које не би било приступачно амбициозној жени или девојци. Жене су данас запослене у свим гранама привреде, науке, уметности и технике, на свим пољима политичког и културног живота. Оне су данас стручњаци и специјалисте као и мушкарци. Не треба ни

да се наглашава да жене данас, док траје рат, замењују милионе мушкараца који се с пушком у руци боре за отаџбину. Наша серија слика приказује жене запослене у неким звањима која су до сада важила као искључиво мушка. Не би се рекло да су жене тек пре неколико година почеле да замењују своје мужеве у занатима. Јер, као што се види из слика, данас има

Рат је изазвао велике промене у занимањима. Тако је ова жена доктор филозофије положила докторат и из инжењерије и сада врши одговорна испитивања техничке природе у једном великом предузећу.

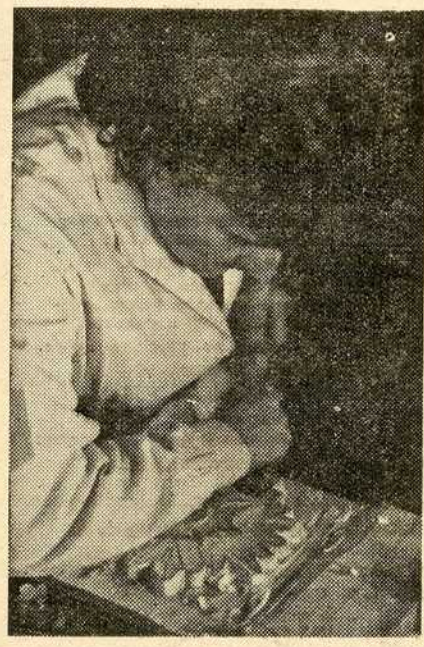

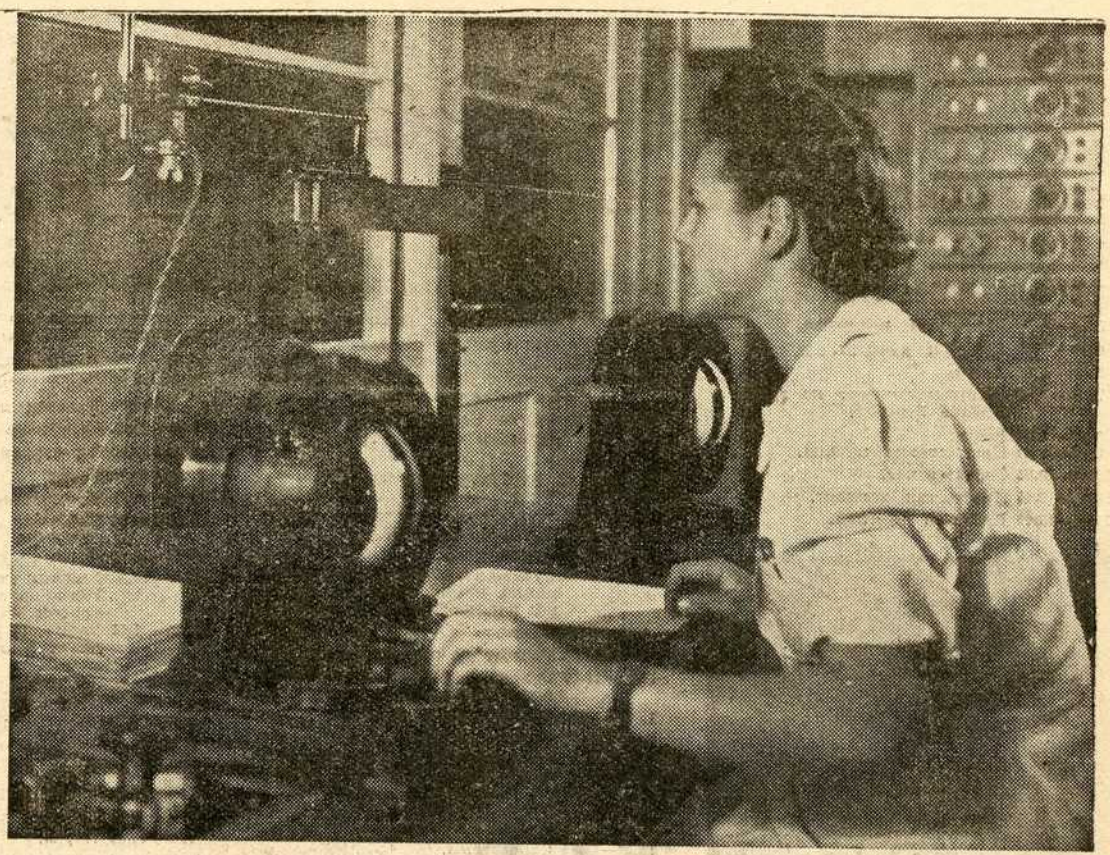
www.unilib.rs Ово што смо навели само је мали извод о женској активности новог времена. Жена данас ступа у корак с мушкарцем и тиме потврђује начело да је данас отворен пут заједничкој плодној сарадњи човека и жене.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

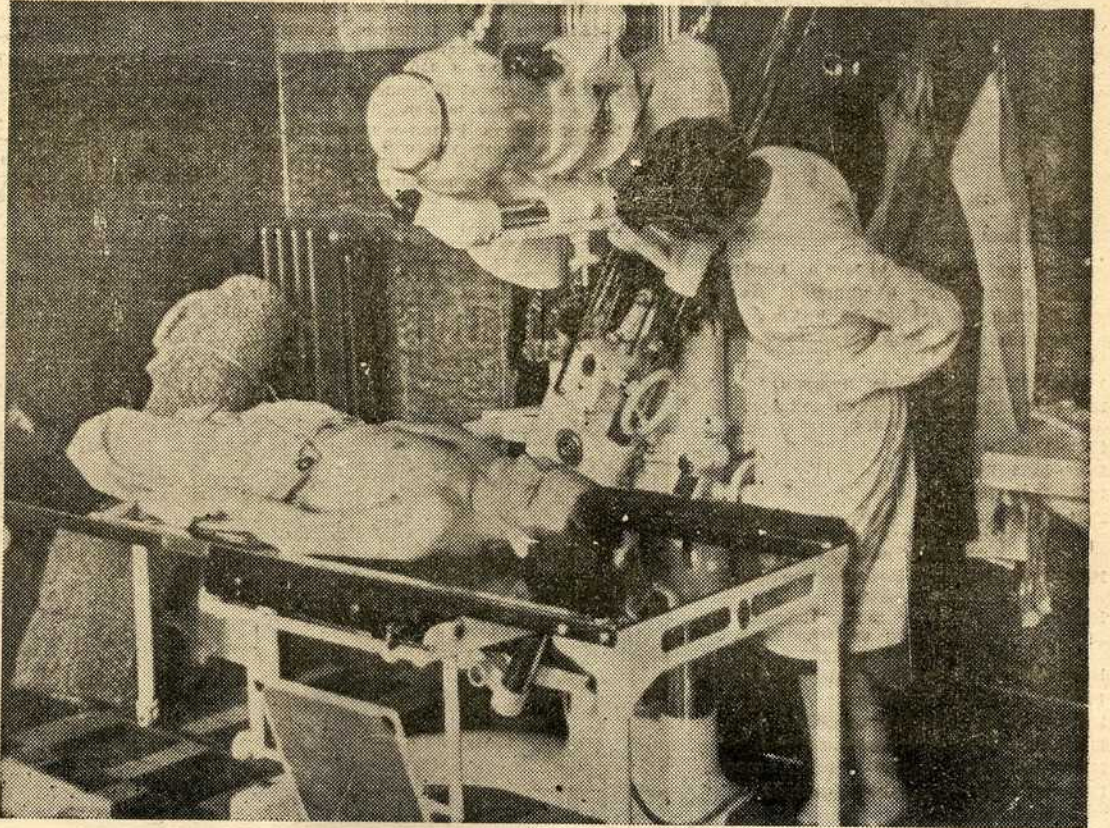
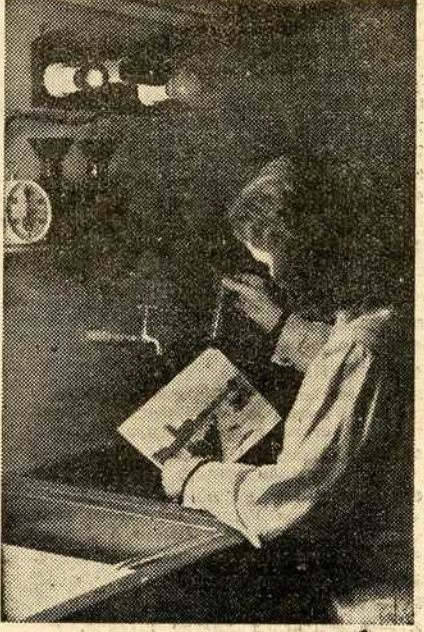
(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Десно — Жене освајају по мало и уметничке занате. Једна жена-дрворезач израђује уметничку розету и дрвету.

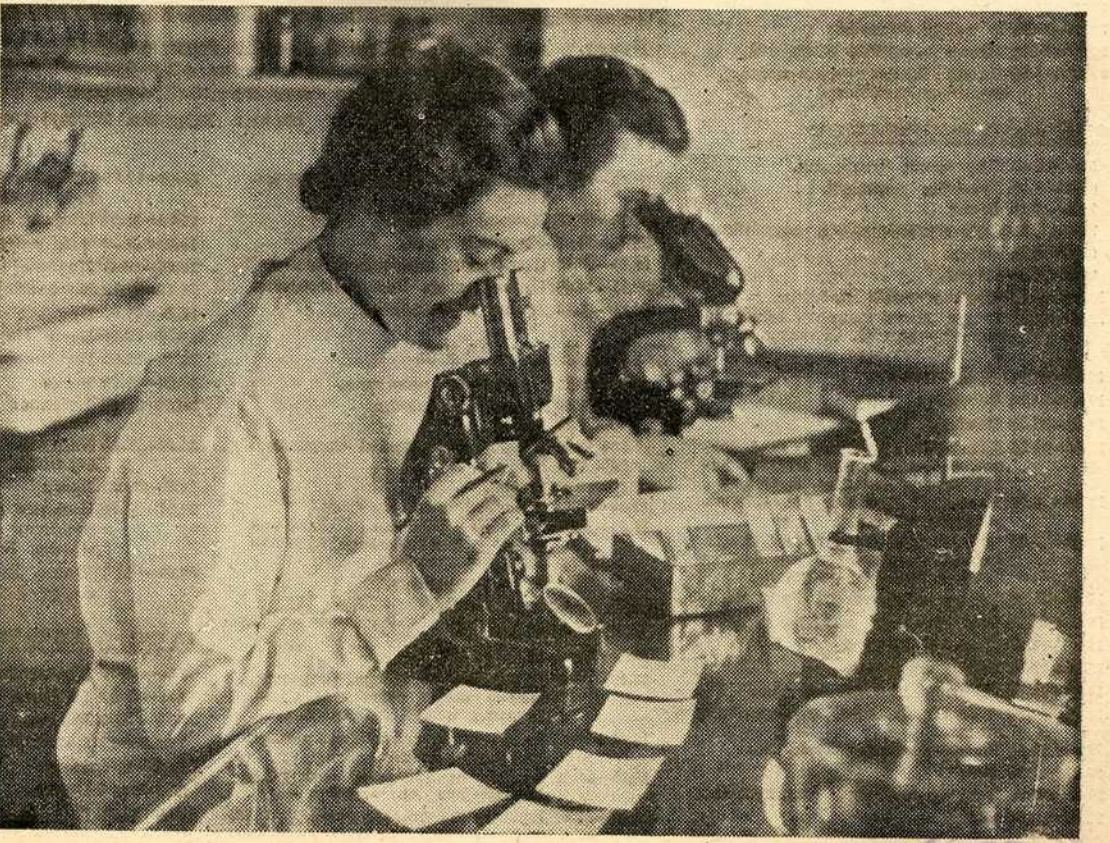
Лево — Лаборанткиња у Фотографском атељеу. И то је једно занимање које су жене освојиле.

Десно — Жена-рентгенолог рукује сигурном руком компликованим апаратом.

Горе — Не само аспиранте него и лечење деце данас се скоро потпуно у рукама жена. Једна сестра-помоћница зрачи деци рентгенским зрацима.

Десно — Жене-лаборанткиње у великој болници врше микроскопско испитивање крви болесника.

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

НЕДЕЉА, 19 АПРИЛА 1942

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Јутарњи концерт из града и тврђаве Београд.
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Преподневна музика.
- 10.00—10.30 Свечани час.
- 10.30—11.45 Празнични концерт.
- 11.45—12.00 Недељни преглед.

Апарати се морају редовно контролисати, испитивати и чистити. Нарочита пажња посвећује се микрофону, као најважнијем делу апаратуре.

- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Велики подневни концерт. У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 У дуру и молу. Изводи Радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе.
- 18.30—18.45 Дневни преглед.
- 18.45—19.15 Италијански гласови.
- 19.15—19.30 Преглед дневне штампе.
- 19.30—19.45 Свира Валтер Реберг, клавир.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—22.00 Поздрављамо наше слушаоце!
- 22.00—22.25 Вести.
- 22.25—23.00 У такту валцера.
- 23.00—24.00 Песме отаџбине и фронта.
- 00.00—1.00 Радио Београд поздравља фронт и отаџбину.

ПОНЕДЕЉАК, 20 АПРИЛА 1942

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свира Мали радио - оркестар под управом Ф. Селинског. У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Низ лепих мелодија. Свира Забавни радио-оркестар под управом Фрање Седлачека.
- 17.00—18.00 Свира и песма са Балкана.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе.
- 18.30—18.45 Дневни преглед.
- 18.45—19.15 Разне серенаде.
- 19.15—19.30 Преглед дневне штампе.
- 19.30—19.45 Пева проф. Хаушилд из Берлина.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—22.00 Дижите заставу, маширамо...
- 22.00—22.25 Вести.

- 22.25—23.30 Свечани звуци. Изводи Велики радио-оркестар под управом Освалда Вухолца. Солиста: проф. Хаушилд.
- 23.30—24.00 Велико вече из града и тврђаве Београд. Свира немачки војни оркестар.
- 00.00—1.00 Радио Београд поздравља фронт и отаџбину.

УТОРАК, 21 АПРИЛА 1942

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Јутарњи концерт. Изводи: Немачки војни оркестар, Забавни радио-оркестар и солисти.
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—11.00 Радујте се животу.
- 11.00—12.00 Свира тамбурашки оркестар Александра Араницког.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Велики подневни концерт. Изводи Велики радио - оркестар под управом Освалда Вухолца. Солисти: Зденка Зикова и проф. Хаушилд. У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Војници свирају за војнике.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Парада Радио-оркестра за игру под управом Отмара Хофера. Уз то: Шарени час и свирика и песма са Балкана са солистима које познајете.

Преко целог дана и скоро целе ноћи ради београдска радио-станција. Са радници радио-станице станују и живе због тога у самој згради станице. Њихови станови, као што се види на слици, уређени су с укусом и пажњом.

(Fotos: Belgrader Bildagentur-Aigner 2, Kofent 1)

- 18.00—18.30 Годишњица часа немачке народне групе.
- 18.30—18.45 Дневни преглед.
- 18.45—19.45 Музички увод.
- 19.45—20.15 Политички преглед и вести.
- 20.15—24.00 Годишњу дана Радио Београда.
- 00.00—1.00 Фронт и отаџбина.

СРЕДА, 22 АПРИЛА 1942

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свирају Забавни и Дувачки радио - оркестар под управом Фрање Седлачека. У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—16.30 Свира тамбурашки оркестар Александра Араницког.
- 16.30—17.00 Музика из тонфилмова.

- 17.00—18.00 Српска народна музика. Изводе: Народни радио-оркестар, Радио-хор и солисти.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе.
- 18.30—18.45 Дневни преглед.
- 18.45—19.15 Старе песме и шлагери.
- 19.15—19.30 Преглед дневне штампе.
- 19.30—19.45 Виртуозна виолинска музика.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.45 Музичке загонетке.
- 21.45—22.00 Наступа млади београдски стражар.
- 22.00—22.25 Вести.
- 22.25—24.00 Хиљаду веселих нота. Изводи Радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 00.00—1.00 Радио Београд поздравља фронт и отаџбину.

ЧЕТВРТАК, 23 АПРИЛА 1942

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свира Мали радио - оркестар под управом Ф. Селинског. У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.

- 12.05—14.00 Свирају Забавни и Дувачки радио-оркестар под управом Фрање Седлачека. У међувремену:

- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—16.30 Свира тамбурашки оркестар Александра Араницког.
- 16.30—17.00 Парада инструментана.
- 17.00—18.00 Српска народна музика. Изводи: Народни радио-оркестар, Радио-хор и солисти.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе.
- 18.30—18.45 Дневни преглед.
- 18.45—19.15 Бечка песма.
- 19.15—19.30 Преглед дневне штампе.
- 19.30—19.45 Солистичка музика на флаути.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.45 Под звезданим небом.
- 21.45—22.00 Наступа млади београдски стражар.
- 22.00—22.25 Вести.
- 22.25—24.00 Симфонијски концерт. Изводи Велики радио-оркестар под управом Освалда Вухолца.
- 00.00—1.00 Радио Београд поздравља фронт и отаџбину.

СУБОТА, 25 АПРИЛА 1942.

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свира Велики радио-оркестар под управом Феодора Селинског. У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Весела субота последног. Свира Радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе.
- 18.30—18.45 Дневни преглед.
- 18.45—19.15 Из немачких опера.
- 19.15—19.30 Преглед дневне штампе.
- 19.30—19.45 Пева Херберт Ернст Гро.
- 19.45—20.00 Васкамо о спорту.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.45 Београдска шарена позорница.

Модерна музика, поред класичне и народне, заузима важно место и програму београдске радио-станице.

- 21.45—22.00 Наступа млади београдски стражар.
- 22.00—22.25 Вести.
- 22.25—24.00 Ватромет тонова.
- 00.00—1.00 Радио Београд поздравља фронт и отаџбину.

ИЗ СВИХ СПОРТОВА

БОЉИ ЈЕ ПОБЕДИО

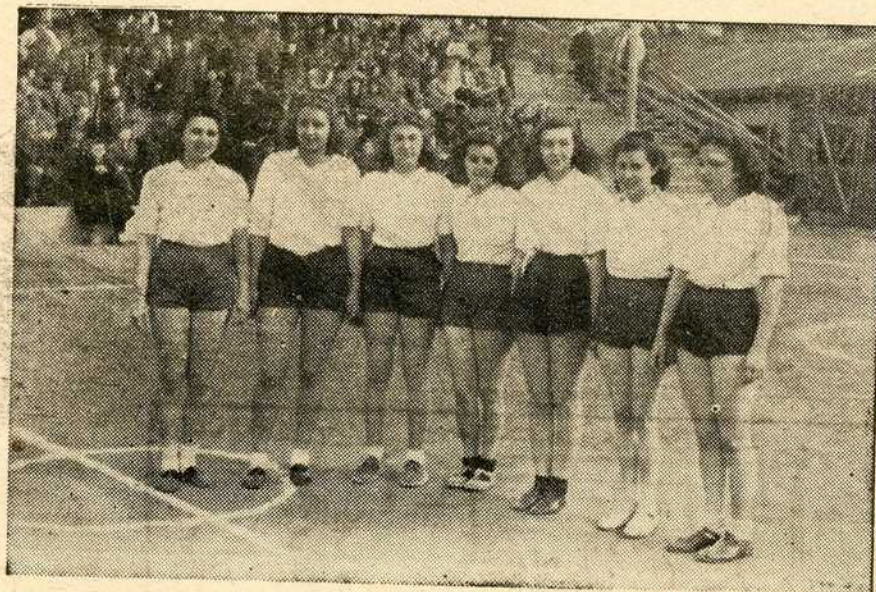
У спорту се понекад дешава да противник који је бољи у сваком погледу изгуби борбу. Нарочито се то често догађа у фудбалском спорту. Један случајни гол одлучио неочекивано победу у корист екипе која је за цело време игре била слабија, или још боље речено, која је квалитативно слабија од побеђеног тима.

Прошле недеље се у боксу десило сличан случај. Богдановић је савладао на поене свог ривала Марковића. Тукао га је заслужено, јер је успео да накупи већи број поена. Његова победа ипак га не ставља испред Марковића, јер је овај у сваком погледу бољи боксер. Марковић боксије разноврсноје, физички је снажнији и чвршћи, боксије промишљеније, брже, прецизније. Нарочито је опасан у клинчу, када вешто и брзо искоришћује сваку погрешку противника.

ОПЕТ СЕ ИГРА ФУТБАЛ

Футбал је преспавао свој зимски сан. Хиљаде навијача похитаће весело у недељу по подне на фудбалска игралишта да присуствују борбама својих љубимаца. Сви су се зажелели утакмица. Сада ће опет фудбалски стадиони оживети недељом, и једна велика празнина биће попуњена у нашем спортском животу.

Забрана одигравања фудбалских утакмица дошла је као последица инцидената на спортским игралиштима. Надлежне власти схватиле су, међутим, значај спорта и користи које он пружа омладини и држави и дозволиле су опет одигравање фудбалских утакмица, али тек онда када се отпочело с планском реорганизацијом спортског покрета код нас. Спорт се сада налази под надзором државе и развијаће се по једном унапред предвиђеном плану, који ће омогућити развој свим корисним спортовима.

Тим дама кошарке СК 1913

(Снимци: М. Цигановић)

ви не могу да се развијају највише због тога, што публика одлази само на фудбалске утакмице, док се за друге спортове не интересује.

Да је то било сасвим погрешно мишљење показало се јасно после рата. Спортска публика може да заволи сваки онај спорт који је борбен и леп. Треба јој само омогућити да упозна све одлике појединих спортских грана.

Пре рата широки спортски слојеви уопште ништа нису знали о кошарки. Утакмице у овом лепом спорту уопште нису приређиване јавно, па није ни чудо да се нико није ни интересовао за кошарку. Недавно је, међутим, отпочела акција за оснивање клубова и приређено је неколико занимљивих утакмица. Првим такмичењима присуствовало је само неколико стотина гледалаца, који су отишли задовољни и усхићени новим спортом. Прошле недеље састале су се екипе БСК-а и СК 1913. Овом сусрету присуствовало је око хиљаду пет стотина посматрача! Зар ће се још неко наћи ко ће смети да тврди да се наша спортска публика не интересује и за друге спортове.

шка повреда приморала да се повуче са спортског игралишта, опоравно се и тренира стално на игралишту СК 1913. Он ће у новој сезони играти, по свој прилици, бека.

Од старих фудбалера није вежбао једино Брочић. Он се, изгледа, повлачи од активног играња, у колико се у току сезоне не предомисли. Брочић се, као што је познато, недавно венчао и угодан домаћи живот изгледа да га је одвратио од спортских такмичења.

40 ДИНАРА СТАЈАЊЕ

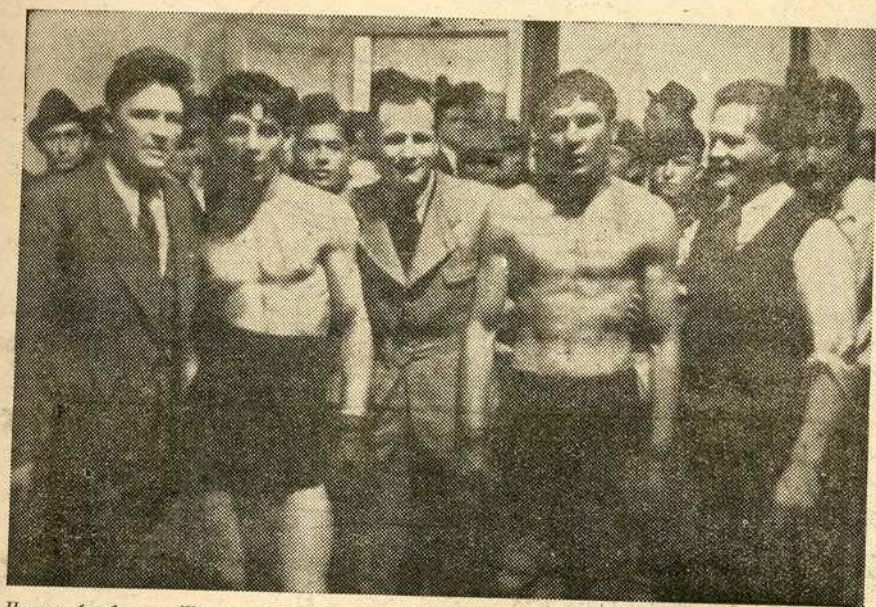
Када је организовао свој први бокс меч Карло Кулијати нас је запитао за савет колико да одреди цене улазницама. Сматрали смо да је 20 динара довољна цена за стајање. Кулијати је, међутим, истакао да је то сувише мало и продавао је карте за стајање по 30 динара. Па ипак за свега неколико часова све улазнице биле су распродате.

За последњи бокс меч љубитељи боксерског спорта платили су за стајање у сали Радничке коморе 40 динара. Овако високе цене улазницама још нису постигнуте у нашем спорту. Ово је први пут да је за једно спортско такмичење одређена тако висока цена за стајање. Па ипак, улазнице су распродане за једно пре подне, а у претпродаји достигле су цену од 100 динара! Све ово показује да је боксерски спорт код нас стекао велики број присталица. Једном бокс мечу може да присуствује само око хиљаду гледалаца, а бар још три пута толико лично је задовољства да навијају за своје љубимце. Таква ситуација владаће све дотле док се не реши проблем сале.

ЧАБРИЋ ОПЕТ ИГРА, А БРОЧИЋ СЕ ПОВЛАЧИ

Иако се фудбалске утакмице нису играле фудбалери су марљиво тренирали. Више од месец дана три пута недељно окупљали су се фудбалери на игралиштима својих клубова и вежбаоли на нову фудбалску сезону.

После паузе од две године београдска публика опет ће видети на спортском терену свог љубимца Чабрића. Овај талентовани фудбалер, кога је те-

После борбе — Живановић, Богдановић, Кулијати, Марковић и Владарски

Рђава тактика омила је бољег боксера да однесе победу. Сувише доцкан Марковић је кренуо напред, у другој половини десете рунде. Да је то учинио једну рунду раније он би сигурно успавао свог младог ривала. А Марковић то може, док је тешко претпоставити да би Богдановић могао нок-аутом да победи Марковића. Нереални резултати су прилично честа појава у спорту.

Прво фудбалско такмичење одиграће се за пехар Председника Београдске општине. А први противници биће БСК—Јединство и СК 1913 — БАСК.

ОКО 1.500 ГЛЕДАЛАЦА НА УТАКМИЦИ КОШАРКЕ

Раније се сматрало да се наша спортска публика интересује само за фудбал. Говорило се да остали спорто-

Београђани и сва лица из унутрашњости

КОЈА ДОЛАЗЕ РАДИ ПРОДАЈЕ СТАРОГ НАКИТА, У БЕОГРАД, СВРАТИТЕ КОД „НОВЕ КОМЕРЦИЈЕ“, ЈЕР ОНА КУПУЈЕ СВЕ И ПЛАЋА НАЈБОЉЕ

„НОВА КОМЕРЦИЈА“, Краља Милана 8 — преко пута Двора

20457. 1-1

Стеван Вујков, Тител — Желим ти много среће и здравља, много поздрава Дара

ТРАЖИМ ОРТАКА

За рентабилан посао. Капитал потребан 50—100 хиљада динара. Зарада гарантована. Учитати:

ГАЈИЋА, Кр. Александра 80.

20455 1—1

ВАЖНО ЗА СВАКОГА!

Купујем све што имате и најбоље плаћам. Накит, старе сатове, фото-апарате, писаће машине, као и све античке ствари. Хитно донети ново-отвореној антикварској радњи „ОЛИМПИЈА“. Кр. Александра 44. Недељко Т. Николић.

20453 1—1

Радионица кишобрана

Вршим специјално оправку кишобрана. — На позив долазим кући

20456 1—1

М. Гајић

БЕОГРАД, Кр. Александра 80. Услужни телефон 24-578

ОД ИГЛЕ ДО ЛОКОМОТИВЕ

купујем све. Купујем писаће машине, радио апарате, бицикле, злато, и све остало. Најбоље плаћам. Купујем све и оно што мислите да ништа не вреди можете уновчити. Јавите картом

СРБА САВОВИЋ

БЕОГРАД — БАТА-ЛАКИНА 15

20451 1—1

Ново-отворена Антикварница

»СРЕМЦА«

Краља Александра ул. бр. 170

Купује и продаје све кућевне и античке ствари, тепихе, намештај, сервисе, есајг и остало. 20454. 1-1

Шиваће машине купујем, ПИСАЋЕ МАШИНЕ

фотографске апарате, догледе, радио-апарате, кристал, порцулан, есајге, бештеке, уметничке слике, филмове, тепихе, стилски и канцеларски намештај, музичке инструменте, старо злато и златне зубе, дијаманте, кристалије, брилијанте све величине, заложнице банака на исте предмете, по највишим дневним ценама купује

»Брилијант« трговина антиквитета Миливоја М. Митровића БЕОГРАД, Ђорђа Вашингтона 6 (Бајлонова пијаца)

21970 1—1

КУТИЈЕ

ОД НАЈБОЉЕГ КВАЛИТЕТА ДОБИЋЕТЕ У СТОВАРИШТУ ХАРТИЈЕ, КЕСА И КУТИЈА

ЈОВАН ЖИВКОВИЋ, БЕОГРАД, МОЛЕРОВА УЛ. БР. 1

20452. 1-1

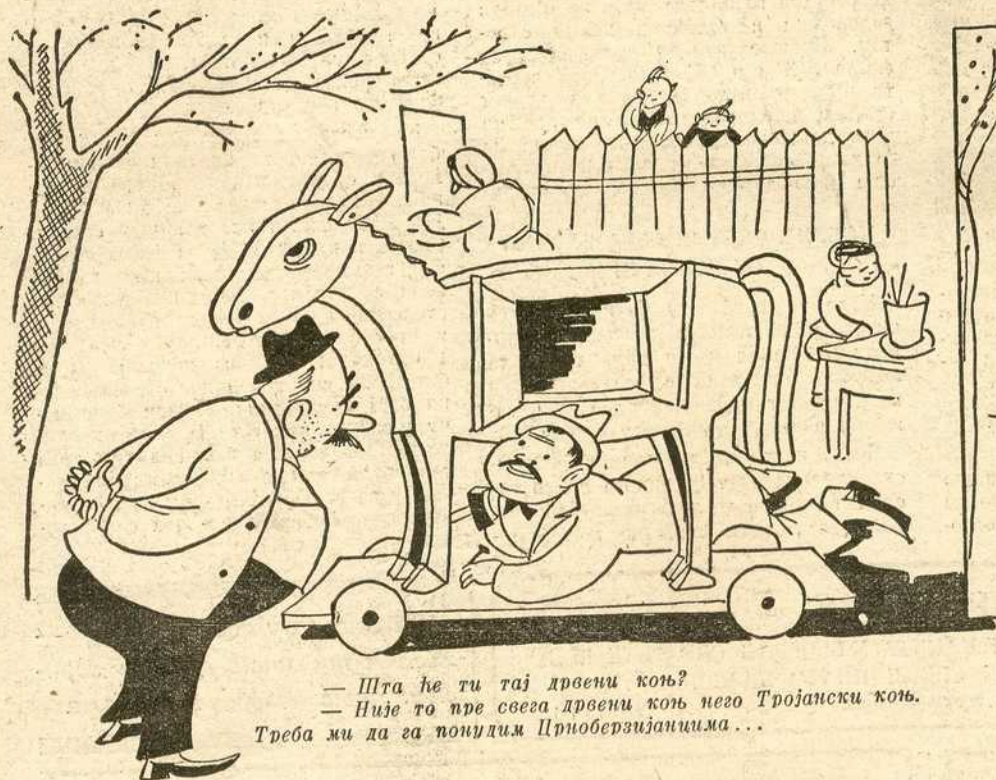
Коло Сту мого

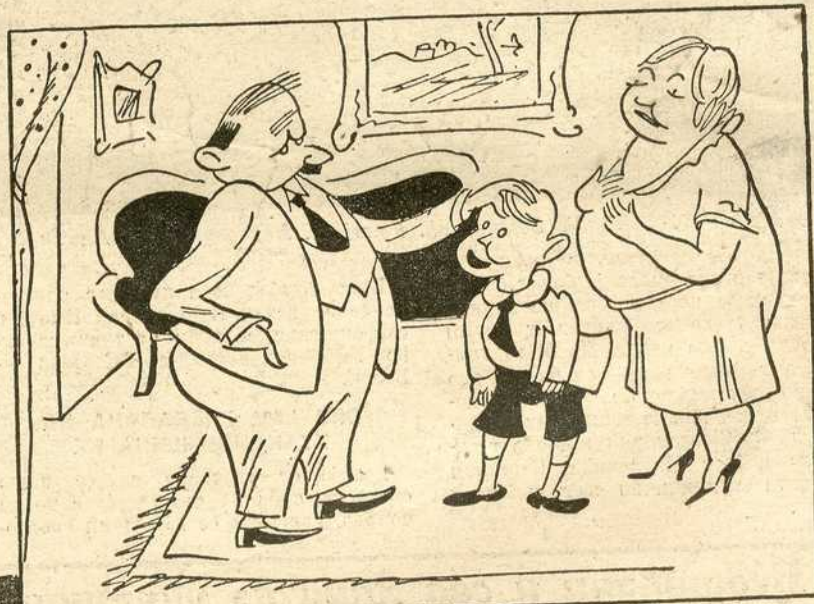
— Али, ја имам најозбиљније намере госпођице...
— Више ме интересује пун шнајз!

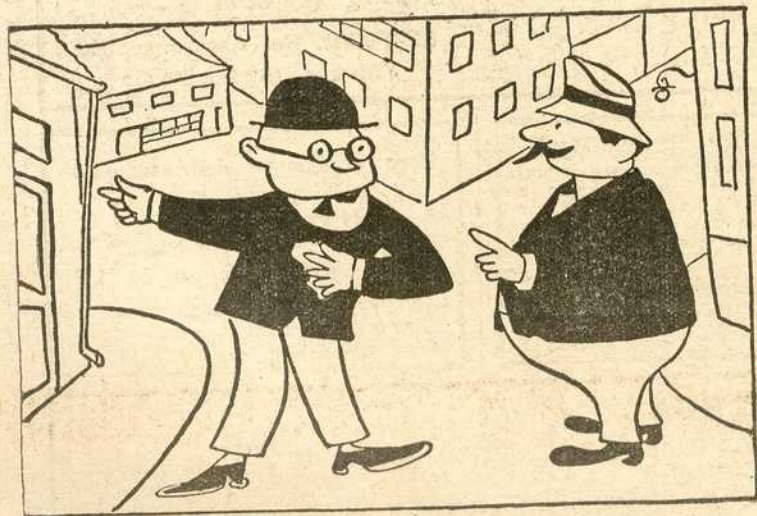
— Зашто да попијем одмах кафу?
— Зато што сваког тренутка може да скочи цена шећеру на Црној берзи...

— Шта ће ти тај дрвени коњ?
— Није то пре свега дрвени коњ него Тројански коњ.
Треба ми да га популим Црноберзијанима...

— Богами, Перисе, ти брзо растеш. Још мало па ћеш и мене стићи.
— Буте, море, магови... Моћи ћеш да носиш његове панталоне.

— Молим вас, да ли знате где је Васина улица?
— То не знам, али знам где је Кондина улица!

— Кад смо били млади презали смо срце и ово дрво... а, види, колико је сада!
— Као да живи на бутери...!

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА